

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:

Egy évre 24 korona.
Egy hónap 2 korona.

VIDÉKEN:

Egy évre 28 korona.
Egy hónap 2 k. 40 l.

HIRDETÉSEK:

4-hasábos petit sor egyzet 20 fill.
minden következőnél 16 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 337.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvénytársaság.

József főherceg-ut. 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1914.

FŐSZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Szerda, október 7.

Orosz földön harcolunk győzelmesen Meglépte az oroszokat offenzívánk Anglia ellen készülnek a németek.

Mai számunk főbb közleményei:

**Az árulással vádolt aradi
gyáros.**

**Vilmos császár fia a harc-
mezőn.**

Aradi tiszt bravurja.

**Parasztruhában rejtőző
orosz vezérkari tiszt.**

**Belgium végső váranak
ostroma.**

**Oroszország tervei Gali-
ciában.**

**Eitel százados orosz hadi-
fogságban.**

**Kis történetek a nagy ha-
boruból.**

**Aradiak levelei a harcte-
rekről.**

A marmarosi orosz betörés.

Milán sóhaja.

Arad, október 6.

A krusedoli zárda egy sírboltjában sóhajtást hallanak ki a kétségbeesés vízióitól szenvedő szerbek. Milán királynak sóhaját, a jókedvű, mosolygó arcú királyét, akinek bonhomija mögött azonban az igazi, született uralkodó okossága húzódott meg. Valóban, ha Milán királynak, az utolsó előtti Obrenovicsnak szelleme a szerémségi földről, a hová talán óvatos előrelátásból temettette el magát, áttekinthet az ő volt országába, a földre, a hol az európai kultúra első fái ő ültetgette, egész földöntúli öletére elkeseredhetik. Az egykori, jólétnek indult, megelégedettségtől sugárzó Szerbia: áldozata lett a királygyilkos tisztek uralmának, amelyet a háboru kitöréséig nem sikerült megfékezni. A hadsereg tulnyomó része megsemmisítve, a lakosság éhínségben, járványok által tizedeltetve, az ország fővárosa rommá lőve, a békés polgárok földönfutóvá téve, — mindennek tetéjébe pedig a nagy megaláztatás közeledte, a mely a szerb csapatok teljes legyőzésekor éri a felfordult országot.

És Milán király sóhajásából ez sir ki a szerbek felé: ezt köszönhetitek a ti hatalmas pártfogótoknak, Oroszországnak. A Karegyorgyevicsok és az ő véres kezű tisztjeik ezt érték el azzal, hogy az országot egészen a cár, az orosz sas karmai közé dobták. Azt mondták: másként lesz minden, mint az Obrenovicsok alatt volt. Hát másként is van.

Milán király tudta, a nélkül, hogy az évtizedek múlva bekövetkezett véres eseményeket előre érezte volna, hogy az orosz cár hatalma csak veszedelmeket, bajokat, szolgaságot és függőséget hozhat magával. Az orosz birodalom nélkül a Balkán-államok egymás mellett és az osztrák-magyar monarchia szomszédságában béké-

sen, függetlenül, gazdasági és politikai fejlődésüket a maguk akaratára szerint építve élhetnek. Az orosz gyámkodás alá jutott balkáni állam azonban egyszerű eszköze lesz a nagy orosz birodalom törekvéseinek, rejtett és nyílt céljainak. Az orosz birodalom érdekei és parancsai szerint kell háborút viselnie olyankor, amikor a becsületes őszinteség néhány komoly szavával ezt elháríthatná magától; az orosz érdekek miatt kell nemesak katonáinak, de fölfegyverezett síhedereinek és aggastyánainak vérént ontani, az országot föláldozni, elszenvedni a kétségbeejtő bajok hosszú sorozatát. A szerbek megtanulták, hogy mennyire igaza volt Milán királynak és már vannak, a kik a katonai terror ellenére a közhangulatnak ezt a följajdulását meg is merik írni: de a lecke nagyon drága volt.

És Milán király sóhaja a többi balkán államoknak is szól, amelyeket kifogyhatatlan erővel és válogatatlan eszközökkel kísértget az orosz csábítás. Örüljenek, amíg oly uralkodó áll az élükön, aki szabad országnak és nem hibéres tartománynak akar a föjedelme lenni. Örüljenek a nehezen, küzdelmek árán megszerzett állami önállóságnak és becsüljék meg az olyan szomszédságot, amelynek őszinte baráti érzése biztos támasza az ő fejlődésüknek, az ő békés haladásuknak. Előttük van a példa: az az ország, amely az orosz hatalom karjaiba dobta magát, és amely a maga testével vezekel azért, hogy az orosz érdekszférának a Balkánon teret nyitott. Minden balkán államnak, Romániának, Bulgáriának, de magának Szerbiának is érdeke, hogy a monarchia seregeinek döntő győzelmei az orosz befolyást a Balkánról, ahol semmi keresni valója nincsen, kiparancsolják

és kiküszöböljék. A Balkán józan, öntudatos államainak minden ellenkező csábítás ellenére is segítségül kellene jönni ennek elérésében, hogy a nagy európai háború egyik tanuságául az az elv érvényesüljön: az orosz maradjon az ő kancsukáival, abszolútizmusával, börtöneivel az északon, — itt, délen, a szabadságnak és a függetlenségnek kell virágozni!

Aradiak levelei a harcterekről.

Az Aradi Közlöny tudóstíjójától.

Arad, október 6.

Az arad—csanádi vasutak egy fiatal mérnöke, aki mint tartalékos tiszt az északi harctéren egy lovas távirtda különítményhez van beosztva, érdekes leveleket irt Aradra Zinner Béla Acsév. főfelügyelőnek. A színes, vonzó stílusban megírt levelekből a következőket közöljük:

— Rettenetes munkánk volt eddig. A mi lovascsapatunk a honvédelovasesapatokkal együtt óriási feladatra vállalkozott. Ez csak mind most tűnik ki, amidőn rövid pihenőt kaptunk. Én többször forogtam veszedelemben szakaszommal. Egy alkalommal épen az egyik falusi postahivatalt zuztam szét minden készülékével, nehogy használható állapotban az ellenség kezébe kerüljön. A falu másik végén doni kozák patrouilleok jelentek meg és lövöldöztek rám. A lövéshez azonban fogalmuk sincs. Érdekesek ezek az orosz irreguláris csapatok, mint a kozákok is; kardra nem jönnek. A kozák neki-vágtat az embernek és lóról ló, miközben a lóva hirtelen megáll és két első lábára leereszkedik. Találtam orosz srappelt, amely fűrészpörrel volt tele. Legutóbb egy egész orosz gyalogszakaszt fogtak el a honvédek és amint egy városban utolértem a társaságot, embereimnek pihenőt adtam és leszállva lovamról, beszédbe elegyedtem a fogoly orosz tiszttel, aki tökéletesen beszélt franciául. Mondotta, hogy napok óta nem ettek meleget s a konzervük (amint mutatta) földet tartalmazott. Cigaretát

osztottam szét közöttük és mohón itták az előbük tett snapszot. Az én huszárjaim igazán bravurosan viselkednek mindenütt. Az egyik „úsd, nem apád“ kiáltással a puskatussal verte szét három cserkesz fejét. A kasszentmiklósi tüzerek dicséretreméltó munkát végeznek állandóan. Több csatának voltam szemtanúja és mesés támadásokat figyelhettem meg. Az orosz lövegek nem gömbölyű, hanem hegyes végűek és hangjuk nem pu, hanem pi. Van belőlük egy pár, ugyszintén egy kozáknadrágot is viszek el majd emlékebe. Rendszeres naplót vezetek és ha jövő őszre hazakerülök, lesz belőle mit előadni. Csak annyit mondhatok „Emberfeletti munkát végeztünk!“

A következő levelet október elsejéről keltezve, magyar földről küldte és ezeket írja benne.

— Rövid pihenőt tartottunk, különösen a lovak retablirozása szempontjából, mert szegényeket jobban megviselte az eddigi munka, mint bennünket. Azonban mi is kipihentük a fáradságunkat. Azt hiszem, minden pillanatban megkezdődhetik a munka és akkor visszatérünk a mi rendes kerékvágásunkba, tudniillik a sátorban alváshoz és a levesthúshoz. A memphis cigarettát és a nekem mindennap kijáró havanaszivart dráma cigarettával fogjuk felcserélni. Most igazán kedélyes az életünk pihenés közben. Valóságos haditanácsokat tartunk itt, mindenki — mint otthon a civilek — hadvezéri talentumát igyekszik csillogtatni. Mi eddig oly exponált helyen voltunk, hogy igazán a távol híreiről nem értesültünk. Most természetesen térképen felállított katonákkal hadakozunk, hogy a többi hadállásokkal is tisztában legyünk. Mindenütt nagy a lelkesedés körünkben: hiszen a huszár semmitől sem ijed meg és a bátorsága határtalan. Képesek ezek ellenséges ágyutüzben zaboltatni, itatni és a lovaiknak szénát szerezni. Bohus István báró, — aki itt van — kitüntetéset kapott. Az a huszár, aki legutóbb trappban ötszáz lépésről lelőtte egy ablakból reácélszó civilt, 2. osztályu ezüst vitézségi érmet kapott. Ez tud lőni.

Kérem otthon a csüggedőket megnyugtani, hogy hadseregünk állapota elsőrendű, mindenütt óriási lelkesedés tapasztalható. Minden tagja a hadseregnek egész lényével azon van, hogy feladatát ne csak egyszerűen megoldja, hanem feljebbvalói külön elismerését is kivívja.

Ez a látvány igazán felemelő és lelkesítő, amihez hozzájárul a kedves otthonmaradottak végtelen jószágú érdeklődése, buzdítása. Meg vagyunk egész valónkban győződve, hogy ellenségeinket évszázadokra el fogjuk némitani. Ezen cél elérése érdekében mindnyájan utolsóig becsülettel küzdeni fogunk és ha kell, becsülettel halunk meg, hogy a háború után következő békét hazánk vélünk, vagy nélkülünk áldással élvezhesse. Tekintsenek bizalommal a jövőbe, a siker nem lehet huszonnégy óra alatt készen, az csak lassu, biztos munka útján érhető el. Most jön számunkra ugy munkában, mint az időjárás viszontagságait illetőleg a nehezebb, de áldásosabb munka, amely a magyar lovasság hírnevét örökre megerősíti.

Az aradi rendőrbíróság egyik kihágási bírója — mint az Aradi Közlöny már többször megírta — a déli harctéren sulyosabb sebat kapott. A szimpatikus fiatal rendőrfogalmazó, aki a háború kitörése óta hadnagyi uniformisban küzd a hazáért és királyért, a montenegrói csapatok ellen folytatott harcokban sebesült meg. Miután több veszélyes ütközetben vett részt és ott küzdött a montenegrói határhegyeket elfoglaló első csapataink sorában, egy kisebb ütközetben a szétrobbanó montenegrói srappell egyik golyója a hős hadnagy halántékába furódott. A seb sulyos volt és bárha megsebesüléséről a maga kezével irt levélben adott hirt Aradra a risanoi várkórházból, mégis aggodalommal gondoltak a sebesült aradi tisztre. Néhány nap előtt azután megnyugtató h iradás érkezett a sebesülttől.

— Sebem már csaknem teljesen begyógyult — írja egyik levelében. — Jelentkeztem, hogy szolgálatképes vagyok és meg is kaptam az utasítást, hogy október hatodikán vonuljak be csapatomhoz. A golyó a homlokcsontba furódott a halánték fölött és alaposan összezuazta a csontot. Még tíz nap előtt is javoltottak el a sebből csontszilánkokat. Fájdalmas sebesülés volt, de most már tul vagyok minden veszélyen és a körülményekhez képest jól érzem magamat. A kényszerű pihenés után szinte jölesik a harezonalba visszatérni a régen nem látott bajtársak közé.

A haldokló hadnagy levele.

Bastian Ottó, a Zeit-nak az osztrák-magyar főhadiszállásra küldött haditudósítója a következő megható történetet írja:

A tábori kórház főorvosa, aki magánpraxisában sokkal többet törődik a lélekkel, mint — ahogy ő mondani szokta — a „nyers“ testtel, magához vette egy elhalt orosz hadnagy levelét. A hadnagy karcsu volt, szőke és abból a regimentből való, amelybe sok pétervári nemes ember fia van beosztva. A tisztet pánthezen reggel tüdőszűréssel hozták a kórházba, szombat este meghalt, miután fél órahosszat komolyan hitte, hogy tökéletesen egészséges, hogy egyáltalában semmi baja nincs. Az orvos mondja, hogy az ilyesmi gyakran előfordul.

A halál előtt néhány órával sebesültek és betegek könnyű morfininjekció után hirtelen jól érzik magukat, semmiféle fájdalom sem gyötri őket. Akkor ezután meghalnak és azt hiszik, hogy a tökéletes egészség álmába estek. A hadnagy papírost és ceruzát kért és a félórán belül gyönyörű bizalom volt, amely neki az erőt adta, hogy levelet írjon. De a főorvos, aki a lelket sokkal jobban ismeri, mint a testet, úgy véli: a levél híte adta meg a szőke hadnagnak e félórára való erejét. A

hadnagy nem fejezte be a levelet, a cím is hiányzik. A levél francia nyelven készült és fordításban körülbelül így hangzik:

— Kedvesem! Hosszu ideig nem irhattam neked. Egy napon indulásra kaptunk parancsot és azonnal távoznunk kellett. Egy teljes napig lovagoltam katonáim élén, míg ráakadtunk az ellenségre. Akkor azután már nem tartott sokáig. Szurást éreztem a mellemben, vért láttam, eleresztettem a kantárszárát és kezeimmel odakaptam arra a helyre, ahonnan a vérem folydogált. Azt hiszem, akkor a lóról is leestem. Nem tudom. Egyáltalában nem tudom, hogy mi történt akkor velem.

De tudom most, hogyan var az, midőn az ember megérzi, hogy befejezte az életét és hirtelen megint megpillantja a napvilágot. Alvás ez, álom nélkül, valami mély, sötét, nehéz álom. És a fény fáj, éget mint a tűz, midőn az ember ismét kinyitja a szemét. Kórházban fokszem itt, az osztrákokuál. Ok jók hozzám és egyáltalában nem úgy néznek rám, mint a hogy ellenségre szokás nézni. Inkább kíváncsiak, mintha különösen kómikus ember volnék. A betegápolónőnek ábrándos tekintetük van, mint a madonnáknak. Azt hiszem, nem sokára egészséges leszek, de még akkor is itt kell maradnom. Nevetséges volna, ha azt mondanám, hogy szivesebben halnék meg, mint

hogy élve maradjak az ellenség kezei között. És ez-nem is volna igaz.

Mert hiszen szivesen élek, hiszen fiatal vagyok és mindössze csak négy hónapja ismerjük egymást. Még oly sok áll előttünk. Hiszen még csak a kezdetén vagyunk. Akkor virágoztak a cseresznyefák és mi együtt akartunk Franciaországba utazni. Mily messze van már mindez! Ugy érzem, nagyon nehezemre esik a multa gondolni. A szobában, itt karbolszag van, köröskörül fehér minden, komoly és csöndes, ez a halál számára való igazi fogadószoba. De most már tul vagyok a veszélyen: a doktor is mondta.

És az első, amit most új életemben teszek, az, hogy e sorokat írom neked, hogy megmondjam, hogy mindig rád gondoltam, a te szépségedre. És az álmom, amely ugy tűnt föl nekem, mint a halál, oly nyugodt volt és oly álom nélküli és a szerencsétől beárnyékol, mert akkor is dobogott a szívem. Te érted. Az emberek körülöttem közömbösek. Nem gyűlölöm őket, mert a gyűlölethez még csak kevés az erőm és nem is fogom szeretni őket, mert nem értem a szokásaikat. Semmire sem gondolok, csak te reád. És csak téged szeretlek egyedül. Csókollak, sokszor, sokszor, végtelenül. Csókolom a halvány piros selyemruhát, a melyet viseltél, midőn először láttuk egymást...

Tovább nem tudott írni a szőke hadnagy

Szerbia készül a végső vereségre.

— Bolgár földre menekülnek a döntő csata után. — A balkáni események. —

Távirati tudósítás.

Szófia, október 7.

Szófia, október 6. Nisi jelentés szerint, amelyet itt közzétettek, szakadatlanul érkeznek sebesülteket szállító vonatok a harcvo-nalból. Egyáltalában nincsen már szó a sebesültek elhelyezésére. Az orvosi ápolás hiányos és a sebesülteknek gyakran napokon át kell az orvosra várniok. Azok a jóslatok, amelyeket szerb katonai körök az osztrák-magyar hadseregről a szerbeknek az ország belsejébe való bevonulása esetére hangzottak, nemcsak hogy nem váltak be, hanem a jelek arra mutatnak, hogy az osztrák-magyar csapatok most már feltartóztatatlanul nyomulnak előre.

A „Politica” arra a következtetésre jut, hogy az osztrák-magyar monarchia hadserege most készül a halálos dőfésre Szerbia ellen és hogy most már nem lehet az igazságot elhomályosítani.

Szófia, október 6. Az Utro jelenti Nisből, hogy odaérkezett a hármastente egyik államának egy katonai attaséja, aki több hírlapíró előtt a következő érdekes kijelentést tette:

— A szerb főhadiszállás, az összes parancsnokok részvétele mellett, tegnap ülést tartott, amelynek tárgya az volt, hogy milyen álláspontot kövessen Szerbia arra az egyre közeledő esetre, ha a monarchia fegyverei végleg szétverik csapataikat.

A tiszti ligából alakult egyik párt amellet volt, hogy fokozatosan kell visszavonulni Szerb-Macedónia felé. Egy másik tiszti párt amellet foglalt állást, hogy Görögországgal kell egyesülniök, ha állami létüket meg akarják menteni a végromlásból. Végül — mondta az attasé — egy nagy-rangu katonatiszt a következőket mondotta az ülésben: „A szerbeknek az utolsó csepp vérükig harcolniok kell. Ha már minden erejükből kifogytak és a monarchia hadai az utolsó dőfésre készülnek, a megmaradt szerb seregnak Bulgáriába kell menekülnie és ott megadnia magát a bolgár katonai hatóságoknak.”

Ferrongás a szerb seregben.

Szófia, október 6. A Dnevoik jelenti Nisből, hogy Polevits lovasdandárparancsnok agyonlőtte magát, mert a dandárja a mi seregeinkkel szemben rossz pozícióba került és a monarchia hadserege teljesen megsemmisítette. Ez az eset nagy pánikot idézett elő és még csak szítja a légénység között amugy is lobogó lázongást.

Szófia, október 6. Az Utro legutóbbi száma jelenti Nisből: A 17. gyalogezred légénysége között forradalom ütött ki. A fellezárt katonák a gyónlőtték Budonovits dandárparancsnokot, aki történetesen az ezrednél tartózkodott, továbbá Malevics ezredet, a 17. gyalogezred parancsnokát és számos katonatisztet. A légénységgel az ellenük vezényelt ezredek sem bírnak.

Nem kaphat orosz segítséget Szerbia.

Szófia, október 6. A hivatalos Narodni közli: Savinski orosz miniszter megkérte a bolgár kormányt, hogy Oroszországnak engedje meg a hadi célokra szolgáló anyagoknak Bul-

gárián keresztül Szerbiába való szállítását. Radoslafov a bolgár minisztertanács felhatalmázása folytán megtagadta a kérés teljesítését, a hágai konvenció második pontjára és Bulgária semlegességére való hivatkozással.

Nem nyitják meg a Dardanellákat.

Milánó. A lapok jelentik Konstan-tinápolyból, hogy a porta kijelentette, hogy a Dardanellákat a háboru befejezéséig nem nyitja meg. (Sajtóbizottság engedélyével.)

Olasz—görög konfliktus Albánia miatt.

Róma: A görög kormány közlésezi kormánya hivatalos nyilatkozatát, hogy Görögország nem mozgósít és nem készül háborura, csak annyira mozgósított, mint minden más állam semlegessége védelmére. (Sajtóbizottság engedélyével.)

Berlin. A Lolnzeiger római tudósítója szerint Olaszország csak akkor szállja meg Valonát, ha Valonát idegen állam fenyegeti. Ezzel Görögországra céloznak, de ujabban azonban hisznek Venizelosnak, aki megoáfolta a valonai szándékokról szóló hírezteléseket.

Milánó. Esszad pasa tizezer főnyi testőrségével kikényszerítette, hogy kormányelnököknek válasszák meg. Esszad a fejedelmi palotában lakik.

Eltitkolják a háboru eseményeit a francia nép előtt.

— Max Nordau cikke. — A titokzatos hadjárat. —

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, október 6.

A francia földön tartózkodó német alattvalók sorában — mint ismeretes — fogságba került a nagy német író: Max Nordau, aki állandóan Párisban lakott. A háborutól nyeresé, brutálissá vált franciák az őz író is internálták, fogságban tartották, amíg nagynehezen kiszabadult és most Madridból megírja tapasztalatait. Első cikkében azt mondta el Max Nordau, hogy milyen volt Páris a mozgósítás napjaiban, most pedig a titokzatos háboru oimen arról az igyekezetről számol be, amelyvel a francia kormány a háboru eseményeit igyekezik titokban tartani.

— Hanotaux Gábor, a volt külügyminiszter és a francia akadémia tagja azt jelentette be — írja Nordau — hogy megkezdte a háboru történetének megírását és munkáját hetenként megjelenő tervekkel, térképekkel, rajzokkal gazdagított füzetekben rövidesen ki is adja. A munka megjelenését óriási érdeklődéssel várják, mert mindaz érdekes ma, ami a háboruról szól ma. A franciák lázasan rohannak a könyvtárakhoz, hogy a munka első kiadásának egy példányát biztosítsák maguknak már abban a reményben is, hogy Hanotaux történetirői tisztéhez illően igazat fog mondani.

Ebben a példa nélkül álló háboruban talán épen az a legosodálatosabb, hogy titokban vezetékésáthatolhatatlan ködbe rejtik az avatatlan szemek elől. Legalább is Franciaországban senki sem ismeri azokat az eseményeket, amelyek Európa népeinek sorsára olyan döntő jelentőségűek. Nem tudom, hogy Ausztria-Magyarországban és Németországban világosabban látnak-e az emberek, mert nem állt módomban, hogy erről meggyőződést szerezzek. Julius harmadikán kaptuk Párisban az utolsó postát a nyugati határról, azóta nem jött egyetlen levél, távirat, ujság és mintán még csak két napja hagytam el ezt a teljesen elzárt országot: nem tudok képet alkotni magamnak ar-

ról, hogy közép-európa közönsége mit tud a csataterék eseményeiből. Franciaországban — ennyi bizonyos — a valósággal megtörténő eseményekről sejtelmük sincs az embereknek. A legnagyobb háboru, amelyet az emberiség megélt, mintha pincében játszódna le. A rettenetes néposatákat mintha a föld méhében vivnák meg. Fekete éjszaka borul az összecsapásokra és előrenyomulásokra és ha néha egy-egy helységnév megemlítése pillanatra vakító villámugárral vág bele az éjszakába: ez a pillanat nem ad áttekinthető képet a helyzetről.

A kíváncsiság, a hírek utáni vágy szinte elviselhetetlenül heves. A lapok igyekeznek ezt a vágyat kielégíteni, azonban munkájuk inkább formális és valójában tartalom nélküli. Olyan malmokhoz hasonlítanak, amelyek óriási zajjal működnek, de a mellett üresen futnak hongerik. A háboru kezdete óta a nap minden második, harmadik órájában friss lapok jelennek meg Párisban. Reggel megindult a sor a nagy napilapok rendes számaival, tizenegyszer már után van az Information, délben a Páris-Midi, kettőkor a Patrie, uégykor — ameddig megengedték ezt — a Matin és a Journal esti kiadása, ötkor a Temps és a Liberté, azután óráról-órára: a Presse, a Intransigeant, a Soir. A közönség reávetette magát az egyes lapokra, falta a friss hasáboakat és óráról-órára ugyanazt a lázas, kétségbeesítő, idegromboló játékot élte végig: sehol semmi, semmi. A lapok hasábjain plakátbetűs óriási címek, alattuk apró, semmitmondó üres soriratok, sablonos jól ismert helységnevekkel teli térképvázlatok. A teljesen önkényvel gyártott hivatalos jelentésekből a közönség fogalmat sem alkothatott az eseményekről, a valóban történetekről.

A büszke huszadik században, a gyorsvonatok, száz kilométeres sebességgel száguldó autók, távbeszélők, szikratávirók korában szinte paradox ez a visszatérés a századok előtti állapothoz. Már pedig Párisban és egész Franciaországban — legalább is szeptember közepéig — ugyanugy álltak az emberek tájékozatlanul, mint Konstantinápoly és Granada elfoglalásának idejében. Összes tudományunk kimerült abban, hogy a háboru megüzenték, mozgósítást elrendelték, a német hadsereg bevonult Belgiumba.

A belgiumi hírek, Lüttich megostrómlhatatlansága, a német ezrek hullása a belga vár elleni rohamoknál: föllekesítették Páris és a házakon belga zászlók lengtek, Lüttichnek becsületrend keresztjét küldte a kormány. Majd azt jelentették, hogy Rennenkamp tábornok az orosz haderővel Königsberget fenyegeti és nyomul Berlin felé. Olyan szépen hangzott ez, hogy hihetetlenül fejünket csóváltuk.

És csakugyan: a száraz, lakonikus hivatalos jelentések lesujtottak, elfojtották az olvasók lélekzetét:

— Lüttich erődjéi még ellentállnak. Maga a város nincs megerősítve és nem állhat ellent a bevonuló németeknek.

— Remélik, hogy Namur erősen ellent tud állni.

— Brüsszel megszállásának nincs stratégiai jelentősége.

— A Somme mentén a francia haderő sakkban tartja az ellenséget.

Hogy kerül ide a Somme? — kérdezték az emberek Párisban. A Somme Franciaországban van és idáig csak Belgiumban folyó harcokról volt szó? Azután egyszerre valóságos lavina zuhogott az elkábult, álomba ringatott emberekre: Északi Franciaország városai német kézen vannak. — A kormány elhagyja Pá-

rist és Bordeauxba megy. — A fővárost sán-
sokkal, erődítésekkel veszik körül.

Az emberek már kezdtek türelmetlenné
lenni és azt kérdezték:

— Mi van a francia sereggel? Hol van?
Hol vannak a belgák? Az angolok? Miért en-
gedik a világhírű francia pilóták a levegőben
uralkodni a német repülőgépeket?

A lapok megírták Vilmos császár és
I. Ferenc József győzelméről szóló távirat-
váltását, a két uralkodó magas rendjeladomá-
nyozásait és gúnyos megjegyzéseket fűztek a
közleményhez. De a nép nem vette tréfásan a
dolgát, hanem megdöbbenve kérdezte:

— Milyen győzelméről van itt szó? Hi-
vatalosan még nem jelentettek egyetlen német,
vagy osztrák-magyar győzelmet sem.

A Marne melletti nyolc napos csata, ame-
lyet a francia fegyverek győzelmének hirdettek,
némi nyugalmat teremtett, de fölvilágosított
ezek a hírek sem adták arról, hogy hol és ho-
gyan áll tulajdonképpen a francia haderő. Azt

tudják, hogy Joffre a főparancsnok, Pau tá-
bornok váltotta fel a felső elzászi harcokban
gyengének bizonyult d'Amade generálist, Michal
az utódja a késedelmeskedő Percin tábornoknak
és Gallienitől várják Páris megmentését. A
többi parancsnokok neve ismeretlen. A veszte-
ségek mérvét nem tudja senki, csak azt látja,
hogy mindig több a gyászruhás asszony és
gyermek. De legalább annyit tudnának, hogy
mekkora német haderővel állnak szemben és
kik az ellenség vezérei. Ez a kezdete a háboru
igaz megismerésének.

— Annyit mondhatok — írja végül Nor-
dau — hogy mikor két nap előtt eljutottam
nagynehezen spanyol földre és San Sebastian-
ban kezembe vettem a „Voz de Guipuzcoa“
utolsó számát: majd elszédültem. Amit ott ol-
vastam, az hihetetlenül kilömbözött a Párisban
tudott háborus eseményektől. És annyit máris
tudok, hogy ez a háboru a franciáknak, a bel-
gáknak és az angol sajtóból informálódó angolok-
nak teljesen titokzatos háboru.

Orosz földön harcolunk győzelmesen.

— Meghiúsult az orosz haditerv. — Visszavonul az ellenség Galiciából. —
A német csapatok döntő beavatkozása. —

Távirati tudósítás.

Budapest, október 6.

Bekövetkezett immár a nagy fordulat az
északi harctéren, amelyet a monarchia népei
oly régóta epedve vártak. Végre győzelmes
ütközetről érkezett hír, amelyet a mi serege-
ink és a szövetséges német csapatok Opa-
tow és Klimontow közt vívtak meg, orosz
földön. Hogy ez az örvendetes fordulat mint
következett be, arról a Pester Lloyd katonai
munkatársa a következőket írja:

Körülbelül augusztus 30-án lépték át az
orosz csapatok Galícia keleti határát s szept-
ember 11-ig Galícia földjén harcoltak csapa-
taink az óriási orosz túlerő ellen. Az oroszok
minden lépést előre csak nagy áldozatok árán
tehettek. Akkor nagy számbeli gyengeségünk
miatt engednünk kellett a diadalmasan előnyo-
muló északi seregünket vissza kellett vonnunk
Orosz-Lengyelországból.

Szeptember 13-án kezdődött meg seregeink
összevonása arra a terepre, ahonnan a terv szerint
hü szövetségesünkkel együtt megindult az újabb
offenzíva.

Az oroszok képzelt győzelmükben meg-
mámorosodva fejtellenül mentek előre s szept-
ember 29-én elérték a Krakó—Jaslo—Ja-
roslau—Sambor—Uzsoki-szoros vonalat. Idő-
közben a német haderő Czensztocchau—Ol-
kusz—Krakó vonallal csatlakozott balszár-
nyukhoz s ezzel megkezdődött az ellenség
visszaszorítása.

Már szeptember 29-én megérkezett a hi-
vatalos jelentés, hogy a „győzelmes“ orosz had-
erő megkezdte visszavonulását a Visztula mind-
két partján. Szeptember 29. örökké emlékeze-
tes kell, hogy maradjon számunkra, mert en-
pon az oroszok sztratégiai helyzetüknél fogva
kényszerültek Galícia hön öhajtott földjét vir-
tualisan feláldozni s ezzel megnyílt a lehe-
tőség a számunkra, hogy a harcok szinte-
rét, amely eddig jórészt osztrák-magyar
földön volt, Oroszországba helyezhes-
sük át.

Már szeptember 28-án méltattuk az oro-
szok nagy sztratégiai visszavonulását s a kö-
vetkezőket mondottuk:

— Új gyülekezési helyünk elleni felvonu-
lásuk közben az oroszok Przemysllel, mint
sarkponttal nagy balrakanyarodást végeztek,

hogy a Przemysl—Jaslo—Krakó közli pontunk
ellen fordulhassanak; é közben azonban bizto-
sították magukat az Olkusz Czensztocchau közti
vonalon álló, kevésre becsült német erők ellen.
S épan ebben tévedett az orosz számítás. Az
olkusz-czensztocchauer vonalon csak kezdetben vol-
tak gyengék a német csapatok, amelyek azon-
ban azóta jelentékeny erősítést kaptak. S mi-
után így állt a dolog, az orosz terv-
nek természetesen hajótörést kellett szen-
vednie, mert a német erőknek a czensztocchau-
olkuszi vonalról való előtörése oldaltámadást
jelentett volna azok ellen az orosz állások el-
len, amelyeket ők a legutóbbi tizenhárom nap-
ban az új osztrák-magyar fronttal szemben
foglaltak el. Egy ilyen oldaltámadás azonban
a megsemmisítés veszélyét rejtette magában még
a legerősebb orosz seregre nézve is. Így kény-

Meglepte offenzívánk az oroszokat.

Budapest, október 6. (Hivatalos jelentés.) Ugy látszik, hogy a német és
osztrák-magyar haderőknek Orosz-Lengyelországban való váratlan előnyo-
mulása teljesen meglepte az oroszokat. Nagy erőket toltak ugyan Galiciából
észak felé, ezeket azonban a szövetségesek akkor, amidőn a Visztulán Opatow
irányában az átkelést megkísérelték, a folyón át visszavetették. Csapatunk a
Sandomierz melletti orosz hidfőt elfoglalták. Galiciában tervszerint előnyo-
mulunk, Tarnobrzegnél egy orosz gyaloghadosztályt visszavetettünk. Höfer,
vezérőrnagy. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Husz orosz hadtest harcolt Galiciában.

Berlin: A Militärwochenblatt Oroszország
eddig szenvedett veszteségeit figyelembe véve
így állapítja meg az orosz hadsereg elosztó-
dását:

A szeptember elején megvert Narew-had-
sereg kétségtelenül az 1., 4., 8., 14. és 23.
hadtestekből és 3 lovasgárda-dandárból állt,
míg a kevésbé utóbb Insterburgtól délnyugatra
vereséget szenvedett Njemen-hadseregben Hin-
denburg tábornok újabb jelentése szerint a 2.,
3., 4. és 22. hadtest, a 3. szibériai hadtest, az
1. és 5. lóvészdandár, az 53., 54., 56., 57., 72.
és 76. tartalékhadosztály, továbbá az 1. és 2.
lovasgárdabrigád volt együtt. Mindkét hadsereg
tehát sokkal erősebb volt, mint azt kezdetben
hitték. A Njemen hadseregen kívül Lyeck mel-
lett vereséget szenvedett a 6. hadtestből és 3.
szibériai hadtestből álló grodnói tartalék-sereg,
Suvalki kormányzóságban pedig a külön ope-
ráló 12. hadtestet verték meg Hindenburg se-
regei. Keletporoszország ellen tehát a két orosz

szerűlt az orosz hadvezetőség a nehéz és
véres harcok árán kimerőskölt felvonu-
lását a Przemysl-Krakó vonalra feladni
s oly gyorsan, amint csak lehet, más had-
állásba visszavonulni, amelyben nem állana
oly reménytelenül a német és osztrák-magyar
hadsereg offenzívájával szemben. Az orosz had-
erőknek a mi alig megkezdett offenzívánkkal szem-
ben való visszavonulása előreláthatólag aligha
állhat meg a Chyrow-Jaroslau-Kzesow Za-
wichost-Josefow vonal előtt.

Természetes, hogy az orosz erő nem vé-
gezheti el ezt a visszavonulást harc s véres ál-
dozatok nélkül. Ha a német csapatok s a mi
erők egyszer magukhoz ragadják az offen-
zívát, akkor nem fog előnyomulásuk megbé-
nülni.

A tegnapi kiadott hivatalos jelentés hi-
hoz Opatow—Klimontow mellett s az uzsoki
szorosban kivívott győzelmünkről. Opatow a
San és Visztula összefolyásától harminc kilo-
méterre fekszik s tőle délre tizenöt kilométerre
van Klimontow.

E hírek alapján mindenekelőtt megállapít-
hatjuk, hogy az oroszok visszavonulásuk köz-
ben az Opatow—Baranow—Ramieszow—Jaros-
lau—Sambor—Uzsok-vonalat érték el. Így ép a
Visztula—San-vonalon álltak, amikor üldöző
erőink a Visztulán való átkelésnél elérték s
Opatow—Klimontownál megverték őket.

A opatowi csatát tehát visszavonulási har-
nak tekinthetjük, amikor az ellenfelet kény-
szerítik akarata ellenére felvenni a harcot.
Kétségtelen, hogy az oroszok helyzete igen no-
héz volt, mert valószínűleg akkor támadtak
meg legszélsőbb északi szárnyukat, amikor
az a Visztula jelentékeny akadályán akart ke-
resztül kelni.

Az uzsoki szorosban folyt harc, amely-
nek szerencsés lefolyását szintén hírül adja
a hivatalos jelentés, szintén nagy jelentőséggel
bir az orosz balszárny sorsára nézve.

Ez utóbbi eredmény további kifejlődés
segélyével lehet majd a legjobban és leggyor-
sábban az oroszokat arra kényszeríteni, hogy
Galiciát kiürítsék. A két szárnyon elért ered-
mények a legszebb reményekkel kecsegtelnek
bennünket a jövő nagy ütközet kiménetelét
illetőleg.

hadseregben, a grodnói tartalék-seregben ti-
zenegy és fél hadtest, hat tartalékhadosztály
és lovasdandár vonult.

Valószínű, hogy Oroszország a német-
osztrák-magyar határra harminckét hadtestét
és ugyanannyi tartalékhadosztályát vetette. Ha
a Keletporoszország ellen vezényelt fentebbi
haderőt leszámítjuk, akkor Galiciában az osz-
trák-magyar seregek ellen husz hadtestnek
és számos tartalékhadosztálynak kellett fel-
vonulnia. Ez utóbbiak számát nem lehet biz-
tosan megállapítani, mert kérdés, hogy hány
tartalék hadosztály maradt vissza Lengyelor-
szágban és a többi orosz kormányzóságokban a
rend fontartására.

Ázsiai orosz katonák Finnországban.

Berlin, október 6. A Torneába érkezett
finnországi menekültek közlik, hogy a finn
öböl mentén mindenütt az oroszok erős parti
erődítéseket emelnek. Több ázsiai orosz had-
test Finnországban áll ismeretlen rendeltetéssel,

Aradi tiszt bravurja.

(Orosz vezérkari tiszt paraszt ruhában. — Fontos térkép a kém ruhájában.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, október 5.

Házi ezredünk erejét összeszedve, berendezkedve várja, hogy ismét parancsot kapjon régi hírnevéhez méltó haditettek végrehajtására. A galíciai harcateren az ezred több nagy ütközetben vett részt és óriási önfeláldozással, katonáinak szívós kitartásával állta meg dicsőségesen a helyét. Mindannyiszor azt akarta a hadak istene, hogy a mi fiaink olyan pontokon foglaljanak állást, ahol emberfeletti feladatok megoldásáról volt szó. Minden katonai erény, a csapatokban rejlő minden erő megfeszítésével küzdöttek az aradiak, akiknek hősiességét a felsőbb parancsnokságok a legmelegebben és legőszintebben elismerik. A háboruban is úgy van, mint az életben. A szívós, kitartó, de csendes munka nem üti meg az emberek szemét, nem olyan hangos, hogy ország-világ észre vegye, de azok, akik az eredmények megszületését, kialakulását látják, tudják, hogy ezért az izzadó izzadtság és inat végsőkéig megfeszítő névtelen hősöknek jár ki első sorban a babér. Még nem érkezett el az ideje, hogy háziezredünk galíciai szereplésének történetét megírjuk, már csak azért sem, mert még nincs befejezve az ezred dicső haditetteinek sorozata, amelyet a most megindult új küzdelem legelsőjén máris igen értékes cselekedettel gyarapított.

Új pozícióba, új feladatok elé került az ezred a hadparancsnokság megbízásából. Nehéz helyen tartózkodnak és igen fontos terepszakaszok biztosítása van rájuk bízva. A szünet, amely az operációkban beállt, nem arra való volt, hogy a táborozó katonák gondtalanul, hazai tájakról álmódóva töltsék az idejüket. Az ellenség még nincs megverve, a pihenő is csak olyan lehet, hogy az a döntő csapás előkészítésére szolgáljon. Éberség és állandó készenlét, a seregek egy részének szakadatlan portyázása, felderítő szolgálata töltik ki az időt, különösen ott, ahol a harcátér oly exponált, mint ahol a mi háziezredünk van.

Határainkat védjük egyik helyen, míg a másikon véres fejjel fut vissza az orosz. A zavarteltetésre szánt epizód csufosan végződik ellenségünkre, amely már elárulja, hogy trükkökhöz, minden hozzáértő előtt komolytalan akciónak tetsző fogásokhoz kell nyulnia, hogy a főharcátérre reá váró katasztrófát jó előre leplezze, szövetségeseinek és népeinek közvéleményét félrevezesse. Teljesen felvértezve állunk az ellenség előtt és csapataink nagyszerűen vetettek gátat az invázióknak. A mi háziezredünknek a szerepe ebben az akcióban egyik igen jelentős tényezője volt.

Őrszolgálatban, portyázásban telik az idő a hegyek alján. Most minden szem nyitva van, minden fül finom hangokra, zöreijre figyel. A háziezred is patrollokat küld ki, amelyek csendőrség vezetésével messze földeket bebarangolnak. Ügyes, ravasz, találékony és jó eszű fukat válogatnak össze az ilyen őrszolgálatok és vezetőjükké kiváló tiszteket tesznek meg. Egy szakasz indult el házi ezredünkből egy olyan tiszt parancsnoksága alatt, akinek kiváló tulajdonságairól már a béke idején is tudott Aradon is mindenkinek. Előkelő bizalmi állást tölt be az ezrednél és emberi tulajdonságai is olyanok, hogy Arad előkelő köreiből szinte rokonszenven biztosították részére.

Órák hosszát, mélyen bent a hegyekben portyázott a kis csapat, amely minden fűszálat és minden falevelet átkutatott, megvizsgált és

megfigyelt. Óvatosan, észre nem vehetően nyomultak lépésről-lépésre előre mindaddig, míg egy másik csapat test által kiküldött, ugyanilyen feladattal megbízott patrullal nem találkoznak. A parancs úgy szólt, hogy találkozás után mindkét szakasz az általa már felkutatott úton visszatér csapatához.

Naplemente közeledett, sietős lábakkal érkezett az este és ez kettős óvatosságra intett. A vezető tiszt kissé előbbre vágatott a mellé beosztott lovascsendőrrel, hogy a messzeségben feltűnő dombról még egyszer körültekintsen, mielőtt az éjszaka árnyai beborítják a tájat. Mintha csupa szem akarna lenni, szinte állva a lóva hátán, üget, de időközönként visszatér, nehogy elveszítse összeköttetését a szakaszával. Éles szeme mindent meglát és megfigyel. Ha hosszú-hosszú időközökben egy-egy magános ember tűnik fel az elhagyott, kihalt őszi tájon, akkor már parancsot ad a lovascsendőrnek, hogy vágatasson eléje, igazoltassa. Semmi sem történik, semmi sem zavarja a hazatérőben lévő portyázók útját. Falvakon, tanyákon vonulnak át, kérdezősködnek a feltétlenül megbízható lakosságnál, de semmiféle nevezetesebb feljegyezni való nincs.

Éppen egy csinos falu szélén, a felszedett répa földek közé lovagol be a tiszt, hogy megköszönje a dombhoz vivő utat. Az óriási területű répa földeken senki sem tartózkodik, a munkások már elvonultak, a közel levő tanyákon vannak, ide látszik a világosság, bizonyára szűkös vacsorájukat költik el. Nehezen lépdel a ló az átázott talajon, lábai magasra szórják a sarat, gazdája is csupa lucskos föld már, nem győzi letakarítani az aranyat termő humust az arcáról, szeméből. Az éberségét azonban a nehéz út sem tudja csökkenteni, sőt fokozza az, amit most vett észre.

Az egyik hatalmas tábla végében egyedül, teljesen magára maradván, szorgalmasan dolgozik egy a vidék jellegzetes paraszt gunyájába öltözött ember. Szedi a répát, olyan szorgalommal, mintha az lenne a parancsa, hogy a sötétség beálltaig az egész táblát el kellene végeznie. A tiszt nézi, figyel, de eleinte semmiféle jelentőséget nem tulajdonít a dolognak. Azt gondolja, hogy az öregnek látszó paraszt részre dolgozik és azért olyan szorgalmas. Azonban a másik pillanatban már gyanút fog. Reggel, mikor erre a csapatával elvonult, azt látta, hogy a répát íft nem kézzel, hanem géppel szedték. Még meg is csodálta a gépet, mert még olyat soha sem látott, sőt egy ispán féle embertől azt is megtudta, hogy próba van a gépszedésből.

— Ez az öreg vagy tolvaj...

Tovább nem is szötte gondolatait, mert most meggyőződésé vált benne az, hogy a répaszedő paraszt nem jár egyenes úton. Egykét szót váltott a csendőrmesterrel és lovaik iramát megtartva folytatták útjukat, nehogy viselkedésükből az öreg gyanút fogjon és esetleg futásnak eredjen. Annak az eszébe sem jutott, egykedvűen végezte a dolgát és mikor a két lovas közvetlen közelébe ért, annak a vidéknek a nyelvével illedelmesen köszöntötte is őket. A szemükbe nézett, süveget emelt.

A tiszt éles szeme azonban valamit észrevett. A répát szedő parasztnak sokkal finomabb volt a keze, semmint az a földmunkásé szokott lenni.

Beszélni nem tudott vele, de a csendőrmesternek mondta meg, hogy kérdezze meg a legközelebbi faluba vezető utat.

A paraszt mutatott egy irányt és ezzel el is árulta magát. Az a falu, amelynek nevét a tiszt tudakolta előtűk volt és a paraszt a hátuk mögé mutatott.

Hova való vagy te? — kérdezte a csendőr.

— X-be — válaszolt az öreg és egy közel fekvő községnevet ejtett ki hibátlanul.

— Ki a bíró.

— Y volt a hibátlan válasz.

A tisztben felébredt gyanu azonban ezzel a találó felelettel sem volt elaltatható.

— Kérdezze meg, melyik ide a legközelebbi állomás.

Erre is hibátlan feleletet kapott. Ekkorra már a szakasz is odaérkezett, ahol a tiszt az öreggel beszélt.

— Van családod öreg — kérdezte a csendőrmester.

— Van — válaszolta amaz — négy fiam és mind a négy háboruban van, Ferenc József császár katonái. Az oroszok ellen küzdenek. Egyik már meg is sebesült, orosz fogságban van. Nem hallok föléle hirt, mond meg uram, hogy tudhatnám meg, hogy hol van a fiam? És az öreg még azt is elakarta mondani, hogy a másik három fia, hol harcolt, mert hát irnak haza levelet a harcátérrel a tábori postán.

Ő ugyan nem tud olvasni, de felolvasák neki.

— Meddig tart még ez a nagy háború, kérdezte sanda félelemmel az öreg.

A tiszt egy pillanatra sem vette le a szemét eme beszélgetés közben az öreg kezéről, mert gyanus volt előtte, nagyon ez a ahogy sem illő finomság a durva munkához, amelyet végzett.

— Meddig dolgozol kérdezte a tiszt.

Már abba akartam hagyni, de láttalak benneteket jönni, azért megvártalak felelte. Bemegyek én is a többiekhez a tanyára vacsorára. És a messziről világító házra mutatott.

— Ezek a kezek, ezek a kezek... Folyton ez járt a tiszt fejében. Este lett. Bucsuzkodtak. A paraszt köszönt. A tiszt kezét nyújtott feléje. Az öreg nem akarta meglátni. Végül mégis oda adta, feketeföldes kezét. A tiszt érezte, hogy a kéz remeg. Érezte azt is, hogy a bal kéz ahol nem elég földes ott a bőr finom.

— Vegyétek körül az öreget — kiáltotta. A bakák fegyverüket vállukról lekapva, szorongozva az öreget körülvették. A tiszt zsebében lévő villamos kézilámpával megvilágította a paraszt kezét. Most már azt hitte, hogy gyanuja alapos és — kémmel van dolga.

Lomosatta esővízzel a paraszt kezéről a földet és a gyűrűs ujján nyomba észre vette, hogy a gyűrű helye alatt sokkal fehérebb a bőr, mint másutt. Paraszt ember nem hord gyűrűt és ha hord nem veszi le a répaszedéshez. Itt ezen a birtokon géppel szedték reggel a répát.

Lóva sarkantyujához kötöztette az öreg parasztot. Bevitték háziezredünk parancsnokságához.

Rövid idő alatt meg volt állapítva, hogy az elfogott paraszt — orosz vezérkari tiszt. Mellénye belső részén térképet találtak, amely igen jelentős adatokat tartalmazott az oroszok magyarországi terveit illetőleg.

A hadparancsnokság igen meleg elismerését fejezte ki a nagyszerű fogásért.

Vilmos császár fiai a harcmezőn.

(Oszkár herceg a Maas parti küzdelmekben. — A „kifüstölt” franciák. — A rágalmak hadjárata.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, október 6.

A Maas melletti záróerődöket ostromló seregéről a „Neues Wiener Tageblatt”-nak a német nyugati hadsereghez küldött haditudósítója jelenti, hogy az ostromló sereg vezérkari főnökötől, akinek báró Sanger von Geroldseck kastélyában mutatták be, részletes áttekintést kapott északkeleti Franciaország katonai helyzetéről, különösen a Toul és Verdun közti erődövezet ostromáról.

A Cote Lorraine keleti szélén lévő első erősítéseket a franciák nagyon ügyesen használták ki, amennyiben lépcsőzetes állásokat raktak egymás felé, melyeket már savaszállal kiépítettek. Tökéletesen fel voltak készítve a mostani operációkra.

Az ostromló sereg operációjának első szakasza ezeknek az állásoknak a megvívásából állott. Az állásokat elfoglaltuk és a szárnyakon felhasznált csapatainkat előretoltuk Verdun és Toul irányában. Itt is voltak és vannak még harcok. A franciák megkísérik — mindenesetre hiába — a német szárnyak veszélyeztetését, és az erdős hegyeken, amelyek a keleti széltől egész a Maasig húzódnak, a német csapatok erős, részben nem ügyetlenül vezetett ellentámaszra találnak, amennyiben a franciák rejtett erdei utakon Verdun és Lionville irányából, továbbá a St.-Mihiel és Toul közti északi záróerődökből előretörnek, hogy a német szárnyakat zavarják.

Szeptember 27 ikéig lényegében visszautasították a támadásokat. Verdun felé az ellenség annyira vissza volt szorítva, hogy alig van abban a helyzetben, hogy jelentős operációkhoz fogjon. Azután megtámadtuk a Camp des Romains záróerődöt, amelynek bevételéről még a következőket jelentik: Huszonnégy óra alatt elnémitottuk a záróerődből történő tüzelést. Csütörtök este már csapatok vonultak be St.-Mihielbe és péntek reggel, mikor a Maas nyugati partján megkezdtek a felderítést, ugyanekkor kezdetét vette az erőd ostroma is. Az éj sötétjében a német csapatok már elfoglalták az erőd előtt lévő területet. A franciák hősiességgel küzdöttek, de éppoly kevésbé tudtak ellentámaszolni a német pionirok által bravurosán használt kézi gránátoknak, amelyekkel valóságos kifüstölték árkaikból a franciákat, mint az ugynevezett bajor „kapukulosnak”. Így nevezik ugyanis a tréfás bajorok a pukságyat. A kézi gránátok kőműves kanálhoz hasonlítanak, amelyre gyújtószinórral összekötött robbanótestek vannak ráerősítve. A pionirok hosszú rudakon az árkok nyílásaiba tolják a kézigránátokat, hogy elkábitás velük a francia légénységet, amely tüzéségi fedezékül szolgál itt.

A franciák vesztesége jelentős volt a Camp des Romains erődnél. Elvonulásuk katonai díszrel történt. A tisztoknak meghagyták karójukat. A német zászlók lövöldöző meghajoltak, amikor a legyőzöttek elvonultak. Erős és friss katonák voltak, már nem ifjak. Logtöbbje a tüzéség kék nadrágját hordta, gyakorlatos kevés volt közöttük. Mohón itták a vizet, amit kaptak. Külsőjük tiszta és rendez volt. A nyugalom fénye tükröződött le arcukról, amikor megmondták nekik, hogy kifűtöttek. Majd komolyan figyeltek az ügydörgésre, amely Lionville felől hallatszott.

A Les Paroches és Troyon erődök szombatozást szüntették be tüzelésüket. A Maas melletti

erődökért vívott harcokban résztvevő Oszkár porosz hercegnek, a német császár harmadik fiának ezrede is, az ezred élén a herceggel, hősiességgel küzdött és életveszélyben forgott. A szoba nyitott ajtaján keresztül, ahol a herceg éppen ebédelt srappal szilánk csapott be és megölt egy tisztet. Szeptember 24-én az ezred előrenyomult s a herceg a legvéresebb ütközetbe került. Turkok az erődök felől lövöldöztek a német katonákra. Ez a háromszor, amellyel a franciák — mint 1870-ben is — vademberek barbár szokásait terjesztették el, úgy elkeserítette a német katonákat, hogy vad dühvel rohantak előre a franciák ellen. Ezekben a harcokban több tiszt elesett a herceg oldala mellől. A herceg ismételtén maga vezette katonáit tüzebe s az ellenséget teljesen visszaverték.

Francia holttestek nagy tömege horította az erődöt. Minthogy a herceg már több nap óta tüzeben állott és bajtársai halála is mélyen megrendítette, szívgyengeség volt észlelhető nála, amely rövid időre megbénította erejét. Az orvosok unszolására ezért Metzbe utazott, ahova megérkezett Ifjú felesége, Ruppen grófnő is. Vilmos császár is felkereste itt fiát. A következő nap délelőttjén egy osztrák futár nyújtotta át az elsőosztályú vaskeresztet a hercegnek. A herceg állapota olyan örömdetesesen javult, hogy rövid időre már elhagyhatta az ágyát.

Az első katona, aki vaskeresztet kapott az 5. ezredében, egy fiatal tüdővésztes legény, akit a parancsnok nem is akart a harctérre hozni. A szegény lú addig rímázkodott, amíg elvitették. Az ügyes katonának sikerült egy ellenséges üteghez lopóznia, amelynek állását olyan jól megfigyelte, hogy néhány lövéssel könnyű volt már az üteget megsemmisíteni. A jó jelentés jutalma volt a kitüntetés.

Amikor Oszkár herceg megbetegedett — írja a Lothringer Zeitung — Orléans de Sorkey Mense-be szállították, amely özvegy Balda Viktória tulajdona. Amikor a herceg állapota javult és elszállíthaták német földre, bucsuzól a következő sorokat hagyta ládájában: — 1914. szeptember 2-án. Ez a ház mostanáig betegápolóállomás volt. Tulajdonos nője minden lehetőt megtett sebesülteinkért. Őt és házát jóindulatába ajánlom mindenkinek, akit ezután itt szállásolnak el. Különösen kéri a ház tulajdonosnője, hogy ne vegyék el mindegyik járóművét, mert akkor nem tud több sebesülteket szállítani. Még egyszer kijelentem, hogy itt nyugodtan bántak velünk. Oszkár porosz herceg, a 7. gárdaezred alezredese és parancsnoka.

A Kölnische Zeitungban egy irgalmas apácánővér levelét közlik, amelyben beszámol a még gyengélkedő Oszkár hercegnek és öccsének, Agostnak a sebesülteknél tett látogatásáról.

— A két herceg meglátogatta azt a kórházat, amelyben mi vagyunk az ápolónők — írja az apáca. — Mi voltunk az első német apácák, akiket bemutatnak a fenségeknek. Mindkettőn igen szívesek voltak irántunk, mint a szegény sebesültek iránt. Segítettek nekünk a betegeket lefektetni, párnákat, szalmazsákokat fordítottak az újonnan érkező sebesülteknek, a haldoklók ágyánál térre borultak, a súlyos sebesültek kérésére megírták a leveleket és amiben csak lehetett, segítettek. Isten áldása óvja a kitűnő hercegeket és az egész osztrák házat!

A francia lapok, amelyek kimeríthetetlenek a hazugságokban, most már nem hazudhatnak francia győzelmeket, miután a németek fokozatos előretörése letagadhatatlan, tehát más

tárgyat keresnek hazugságaik számára. Így azt írják, hogy Frigyes Vilmos trónörökös Franciaországból értéktárgyakat küldött haza német földre. A Journal de Génève szerint német katonák és altisztek feljebbvalóik szemeláttára raktak meg három vaggont értéktárgyakkal és a vagonokat vöröskeresztes zászlóval indították utnak. Ugyanez a lap találja ki azt is, hogy német tisztok vöröskeresztes jelvényekkel a karjukon harcolnak a tűzvonalban.

Berlinben mindezekről a híresztelésekről kijelentik, hogy azok teljesen valótlanok. A német egészségügyi tisztok ugyan békében és háborúban rendes tiszti egyenruhát hordanak, de azért a harcoló sorkatonaság tiszteitől megkülönböztethetők. Egyetlen német tiszt, vagy katona sem küldött haza francia értékes tárgyakat, az a hír pedig, hogy a német császár fiai tettek volna ilyesmit, egyenesen alávaló rágalom.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET

Színházi műsor:

Szerda: Takarodó.

Csütörtök: Katonadolog.

Péntek: Nemtudomka.

Szombat: Ferenc József azt üzenté és Akik itthon maradtak.

* Operettek a színházban. A magyar színészet kötelességéhez híven elhatározta, hogy az operettek közül is csak magyar és német szerzők műveit adja elő. Az első két magyar operett, csütörtökön A katonadolog lesz, a főbb szerepben Pataky, Rontay, Hampel, Sáray, Győző; Várnay, Polgár. — Pénteken A nemtudomka Dióssy, Pataki, Sáray, Győző, Várnay, Herold, Földesy stb. szerepe. — Akik itthon maradtak, Ferenc József üzenté, Heltay Jenő és Pásztor Árpád két újdonsága kerül színpadra szombaton és vasárnap.

* Elérhetetlen szerelem. (Társadalmi színger az Urániában.) A színház a háborús időkben elszerűen tartja néhanapján visszameneti a szentimentalizmus világába, hogy a felzaklatott lelkeknek egy kis nyugalmat és egy kis pozitív nyújtson. — Hiteles harctéri felvételek a Drina menti harcokról. Az Uránia színház ígéretéhez képest folytatólagosan bemutatja a cs. és kir. hadügyminisztérium részére készült hiteles felvételek III. sorozatát, melyek a szeptemberben a Drina mentén lefolyt harcokból vették fel. A kiválóan érdekes felvételekben Wurm altábornagy találkozásai Bosznia kormányzójával, a szeptember 8-iki nap utáni, tréncsapatok felvonulása, az 5. számú dragoynyosereg működése előrsi szolgálatban van bemutatva. Ugyancsak a képen látható az orosz Drina menti tábor stratégiai elhelyeződésében. A felvételek éppen olyan kitűnő, mint az előzők és miután hitelességüket maga a film bizonyítja, érdekes aktuális látványosságot képeznek.

* A nyugati harctér felvételei az Apollóban. Október hatodikának történelmi dátumát a legfrissebb történelmi eseményekről készült mozifelvételek bemutatásával ünnepelte meg az Apolló-színház. A bemutatásra került új harctéri sorozat rengeteg közönséget vonzott az Apollóba, amelynek nézőterén valóságos ünnepi hangulat ömlött végig. A zenekar stíluszerű bevezetése után a nyugati harctér színe lebillenszerű s az érdeklődést a végsőkig fokozó eredeti felvételek kerültek bemutatásra. A diadalmas német sereg győzelmes előnyomulásának epizódjait látjuk helyszíni felvételekben s három ízben is megjelenik a vásznon Vilmos császár felséges alakja, amelyet zajosan megtapsol a publikum. A sok érdekes harctéri újdonság mellett egy szingazdag keleti regét mutat be az Apolló. A keleti egzotikus miljö minden ingerlő érdekessége, melegsége és színpompája festői szépségben érvényesül a képen, amely valóságos remeke a kinematográfiának. A fenomenális műsor bemutatását szerdán megismétli az Apolló. Az első előadás, a műsor nagy terjedelmére való tekintettel, délután 5 órakor kezdődik.

Belgium végső várának ostroma.

(Rémület a bombázott Antwerpenben. — „Közeledik a leszámolás Angliával”. — A franciaországi oszlatér.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, október 6.

Moraht őrnagy, a Berliner Tagblatt katonai munkatársa a harctéri helyzetet a következőkben ismerteti:

Jobbszárnyunknak egy újabb előnyomulását jegyezhetjük fel. A tegnapi hivatalos jelentés megemlékezik a Royetól délre eső állások elfoglalásáról. Ez a térepyeresség annyit jelent, hogy seregünk éket üt a francia balszárnyba, még pedig mindinkább nyugat felé irányítva. Állásunk most már a jelentések szerint Peronne-Chaulnes vonalról dél felé Roye—Fresnoy—Noyonba tolódott előre. A fontos tendencia nyilvánvaló: Amienstől délre előnyomulni. Semleges hangok csodálkoznak a németek folyton növekvő erején. Ez egyik következménye defenzívánknak, amelyet négy héttel ezelőtt időszerűnek találtak a konzekvensen keresztülvittek. Gyümölcsei lassabban érnek, mint növére, az offenzíváé, de — érnek. A nagy döntő küzdelemben a vezetőségnek is vasidegakkal várni kell, amíg az utolsó csapat mérheti, ez az erők valódi ökonómiaja.

Peronne-től északra tovább terjed a harc-vonal, amelynek frontja nyugat felé néz. Francia jelentések mondják, hogy az Arrastól délre fekvő helyet mindkét fél elérte. Erőnk megengedi, hogy az angoloknak és franciáknak jobbszárnyunk elleni támadásaival szemben mindig új csatavonalat állítsunk, úgy, hogy az ellenség oldaltámadásából mindig arcvonalütözet lesz. Taktikai szempontból ez meghiusítása a franciák azon kísérletének, hogy a vezetést magukhoz ragadják s megbénítása azoknak a széles körre kiterjedő vállalkozásoknak, amelyekből a franciák megmenekülésüket várták. A tervek meghiusításában azonban egyúttal nagy veszedelem rejlik a messze kitolt támadó csapatok részére. Majd meg fogjuk látni, hogy válik be Joffre tábornok stratégiája, annyi bizonyos, hogy újság a francia hadsereg részére, ahol eddig az áttörési teória volt a stratégia evangéliuma. Talán nem tévedünk, ha azt állítjuk, hogy a generalissimus parancsának végrehajtása körül is voltak zökkenők, amelyek az átkarolási terv semmiesetre sem egyszerű megvalósítása körül mutatkoztak. A valószínűség e tekintetben nő, ha az angol-francia koalícióra gondolunk. Már hirt is adnak az angol lapok tévedésből felrobbantott hidakról és tévesen értelmezett parancsokról. De ezt később majd a haditörténelem fogja megállapítani.

Már rámutattunk az Argonne-okban elért sikerek fontosságára. Az újabb jelentés arról szól, hogy „lényeges előnyt” szereztünk. Hogy ez miből áll, azt nem mondják meg, ezért mi sem akarunk e tekintetben feltevéseket közzélni. De Verdun sorsa pereről-perere válságosabb s nem változtat már rajta Toul védőseregének második energikus offenzívája. Ismét „súlyos veszteséget” szenvedtek s kénytelenek voltak a várművek oltalma alá visszahúzódní. Ezek a támadások ugyan feltartanak hennünket, de ezt kiegyenlíti a francia keleti sereg kifáradása. Közben folyik tovább a harc a Maas nyugati magaslatain s hadvezetésünk várja az Argonne-okban történtek hatását. Ténát itt is okos ökonómiaival bánnak az erőkkel. Minden nap egy-egy „Lüttich” mégis nagyon

drága volna nekünk, habár sohasem kiméljük az áldozatokat, ha a végső cél azokat követeli. A nyugati harcokról szóló francia jelentések már nem olyan nagyhangúak. Nem hazugok ugyan, de tartózkodók. Többet lehet a sorok között, mint a sorokban olvasni s lassan előkészítik a közönséget a helyzet változására. Heiytelen, hogy nem világosítják fel a közvéleményt a németek Maas menti előnyomulásáról s Antwerpen helyzetéről. A szövetségesek hadvezetősége nem gondolhatja komolyan, hogy a Marseille-ben parádézó hinduk az eseményeket meg nem törtétekké fogják tenni s ha az angol lapok a német tartalék jóságában kételkedik s szedett-vedett emberanyagának nevezi azt, csak félelmüknek adják tanujelét.

Antwerpennél nappal és éjjel még dörögnek nehéz kaliberű ágyúink s a hang idegessé teheti — különösen a zárórődök eloste után — a város vezetőit, hisz most már a város belsejének bombázása következik. Mozsaraink ugyanis husz kilométerig hatnak el, az elfoglalt Fort-Waelhem pedig már csak tizennyolc kilométerre van Antwerpen centrumától. A második erődítési öv, amely két és fél kilo-

Menekülésre készül a belga király.

Köln, október 6. A Kölnische Zeitung jelenti a hollandiai határról: A belga király ideérkezését minden pillanatban várják. Az állami levéltárt Antwerpenből Ostendébe vitték.

Berlin, október 6. A Vossische Zeitung alpesi körökből érkezett érdekes levelet közöl: A belga király Almadellben hegytura közben meghaltotta a szerajevói merényletet, nyomban mondotta a vezetőnek, hogy négy hét múlva világháború lesz.

Antwerpen erődői sorra hallgatnak el.

Berlin, október 6. Antwerpenből jelentik: A belgák Antwerpen környékén egy millió fát kivágtak, hogy a németeknek lehetetlenné tegyék az elrejtőzködést. Az erődítés mellett levő házakat mind levegőbe röptették. A harc, amely ily módon önmaguknak okoztak, körülbelül 250 millió Lorena.

Berlin, október 6. Itt minden órában várják a hírt, hogy Antwerpen kapitulál. Miután a német csapatok sorra elfoglalták az erődöket, megszállták Lierra városát és a Mecheln—Antwerpeni vasúti vonalat. Tegnapi elhagítottak a Kersen- és a Brochen-erődök is. Még csak a Waelhem- és a Rassel-erődök viszenozzák gyöngén a tüzelést.

Páris, október 6. (Rotterdamon át.) Tegnapi egész nap bombázta a német nehéz tüzérség Waelhem és Wawre St. Catharina erődöket. Az ellenséges gyalogság szuronyrohamot intézett a lippe looi és breon donskii erődök ellen. Csapatunk, melyek az erődítmények közötti intervallumokban foglaltak helyet, nagy tüzfedezzel kirohantak és az ellenséget kényszerítették, hogy a szuronytámadást ab-bahagyja. Ezután mindkét csapat elfoglalta eredeti helyzetét.

Amsterdam. A Daily Mail jelenti: A németek megkezdték Maasrichttól öt kilométerre Laekou bombázását, számos, Belga katona menekül futva Hollandiába. Laeken óg.

méterre van a várostól, nem akadályozhat meg bennünket abban, hogy lövegeket küldjünk Antwerpenbe, ha ezáltal az ostrom célját, a megadást hamarabb érjük el. S itt súly esik a gyorsaságra, mert Antwerpen elestével belgiumi seregünk háta és jobbszárnya felszabadul, s azután közelebb jutunk egy lépéssel Angliával való leszámolásunkhoz, megkezdhetjük a műveletet legadázabb és legkevésbé skrupulózis ellenségünk ellen.

Nem meglepő, hogy az oroszok kísérletet tesznek az általuk megszállott Suwalki kormányzóságba való betérésre. A Njewen, Eobr és Narew hosszú és minden átkelési pontnál megerősített vonala még védi csapatösszevonásukat. A Bielosztokon és Grodnou keresztüli haladó vasútvonalak lehetővé teszik, hogy Brest—Litowskból, a Bug nagy várából, tartalékformációkat szállítsanak. Tartalékformációkat mondok, mert sor- és gárdakatonaságot nem igen küldhet már Oroszország ottani csapatainak ellen, miután a Narew hadsereg (öt hadtest és egy gárdadivízió) és a Njemen hadsereg (hat és fél hadtest és hat tartalék hadosztály) megsemmisült, fogságba esett s a futás demoralizálta. A kis Ossowice várát, amely előtt most dolgozik tüzérségünk, széles, járhatatlan mocsarak védik főként. A védőművek — amelyeket francia pénzen alakítottak újá — végül meg fognak hajolni tüzérségünk előtt, de egyik napról a másikra természetesen nem megy a dolog. Szakértők szerint a várban 300 ágyú van s a védősereg 10.000 főnyi. Ossowice most a főcélja oroszországi operációnknak, mert a kulosa Lengyelország legfontosabb vasúti csomópontjának, Bielosztoknak.

Francia jelentések Kluck seregének harcairól.

Páris, október 6. (Rómán át.) A főhadiszállítás október 2-án délután három órakor jelent: Az általános helyzet kielégítő. Semmi jelentős változás nincs a fronton, kivéve, hogy Woerwe déli részén a szövetséges hadseregek megszállták Laychepreyt és a Rup de Mad helységig nyomultak előre. A főhadiszállítás másodikán este tizenegy órakor jelenti: Az általános helyzetben semmi változás. Mint jelentették, balcszárnyunkon némi előrehaladás konstatació La Sommetól északra, jobb szárnyunkon pedig Woerwe felé igyekszünk.

Páris, október 6. (Rómán át.) A L'Echo de Paris október 3-án estéről táviratot hoz, mely szerint Klucknak az Oise és Aisne között lévő seregével a L'aigle erdőnél erős csata folyik folytonos támadások és ellentámadások közepette.

Egy másik távirat jelenti, hogy a franciák tartják magukat és állják helyüket Kluck seregének hoves támadásaival szemben. A szuronyrohamok a szó szoros értelmében késhogyig menő harcok tették az itt folyó küzdelmet és mindkét részon egyképen jelentős a veszteség emberben.

Naptárhirdetőink

szives figyelmébe.

Az Aradi Közlöny kiadóhivatala az előbbi évekhez hasonlóan az idén is díszesen illusztrált naptárt ad ki. Arra kérjük t. hirdetőinket, hogy feladói szándékolt hirdetésüket — annak megfelelő helyen való elhelyezése érdekében — ideje korán hozzánk juttatni sziveskedjenek.

Oroszország tervei Galiciában.

(Hogyan képzelik az orosz-lengyel szövetséget. — Megakadályozott ortodox propaganda.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, október 6.

A Berliner Tageblatt galiciai tudósítás alapján így írja le a már megzavart orosz berendezkedést Galiciában:

Az orosz hatóságok minden lehető elkövetnek, hogy a varsói lengyel lakosságot orosz érzelmekre bírják. Testvériségi ünnepeket rendeznek, amelyeken a legesábitóbb ígéretek teszik a lengyeleknek. Brinssow orosz költőt Pétervárról Varsóba küldték, hogy egy banketten az „orosz-lengyel szövetséget” dícsőítse. Jaroslau „orosz” városban orosz polgárok lakomáján lengyel nemzeti dalokat énekelték.

E maadverek ellenére Németország és Ausztria melletti szimpátia egyre nagyobb tért hódít Orosz-Lengyelországban, míg a orosz befolyása csökken. Ennek a jelenségnek egyik fő oka az oroszok eljárása Galiciában. Mint ismeretes, az oroszok főparancsnoka az oroszoknak Galiciába történt bevonulásukról úgy a lengyeleknek, mint a ruténeknek nemzeti vallásuk és nyelvük tiszteletbentartását ígerte meg. Ezzel szemben orosz lapok ma már Lembergben és Galiciában véghezvitt tervszerűen oroszító intézkedésekről számolnak be.

Lembergben jelentik a „Ruskoje Slowo”-nak: A vasúti vonal Lembergig megint helyre van állítva, de a Woloczyska—Lemberg vonalat szélesvágányúnak építették. Az egész vasúti hivatalnoki kar oroszokból áll, akiket Oroszország belsejéből rendeltek ide. Az állomások orosz nyelven, orosz felirással vannak megjelölve. A délnyugati front parancsnokának rendelkezésére Lembergben orosz újság, a „Wojennoje Slovo” fog megjelenni.

A „Novoje Vremja” írja: A szent szinodus főprokurátorának elnöklése alatt székelő speciális bizottság épen most fejezte be azokat az előmunkálatokat, amelyek a keletgaliciai orosz lakosság vallási életének berendezésére vonatkoznak. A bizottságnak az a feladata, hogy tehetséges ortodox lelkészeket képezzen ki, akik szervezzék Galiciában az orosz egyházat, ébren tartásuk a rutén népben a morális öntudatot és erre a célra ortodox orosz tendenciájú könyveket terjesszenek. A charkowi egyházmegyében eddig harmincöt ilyen miszionárius jelentkezett önként.

Kiewből jelenti a „Ruskoje Slowo”, hogy itteni hazafias polgároknak az egyesülete elhatározta, hogy Lembergben egy orosz nemzeti újságot jelentet meg. Ennek az orgánumnak az lesz a hivatása, hogy propagálja az orosz-orthodox hit alapelveit és az orosz nemzeti állameszmét. Ehhez különösen ilik annak a manifestumnak a hangja, amelyet II. Miklós cár bocsátott ki, mikor az orosz seregek bevonultak Galiciába. „Halasot és Lemberget — jelentette a manifestum — a legrégebbi ortodox és orosz városokat összekötöttük a nagy orosz császársággal. Évszázados lengyel és katolikus fogság után az orosz anyaország bekebeleszi Galiciát.”

Nem csoda, ha Orosz-Lengyelország közvéleménye teljesen elfordul az oroszoktól ilyen híreknek hallatára.

LEGUJABB

Érkezett éjjel 3 órakor.

Budapest. (Sajtóalbizottság engedélyével.) Nyiregyházára Husztról érkezett hivatalos értesítés szerint csapataink tegnap óta Tésónél nagy harcban állanak az oroszokkal. — Vitéz katonáink az oroszok által elfoglalt pozíciókat lépésről-lépésre mind megszerzik. Kracsfalvánál szintén ütközet volt. Csapataink, melyeknek elővédjét a lengyel légió kétezer embere alkotta, az orosz csapatot teljesen tönkrevérték. Az oroszok valamennyien elpusztultak, vagy fogságba jutottak.

Berlin, október 6. A sajtó örömmel üdvözli azt a hírt, hogy Csingtauban a Kaiserin Elisabeth osztrák-magyar hadihajó is eredményesen vesz részt a harcokban.

Konstantinápoly, október 6. Kairóban és Alexandriában véres összeütközések voltak a csapatok és a lakosság között. Az egyiptomiak lázonganak és nem hajlandók Európába menni háborúba.

London, október 6. Aldershotban 136,000 embert képeznek ki, hogy a harctérre szállíthassák őket. Felszerelésük azonban még nincsen az angol ujoncoknak.

Kis történetek a nagy háborúból.

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, október 6.

(Világos és az oroszok.) Az czernyolcszáz-negyvenkilenczöldiki foglyverletét óta szomorú nevezetességű Világos községből a napokban Aradon járt egy tisztviselő. A kávéházban összetalálkozott rég nem látott ismerőseivel, akik megkérdezték tőle:

- Na, Világoson hogyan itélik meg a háborút?
- Össze-vissza.
- Nem félnek az oroszoktól?
- Nem. Nekünk ott nincs mitől félnünk, mert Világoson lerakjuk a fegyvereket.

(Hindenburg tábornok és az irodalom.) A Frankfurter Zeitung legutóbbi számában igen kedves kis történetet közöl Hindenburg tábornokról, amely az oroszverő hőst jól karakterizálja. A nagy német lapban Weiner János oldenburgi szerkesztő azt írja, hogy Hindenburg ezredes korában Oldenburgban állomásozott. A városba érkezett Jordán Vilmos híres (sz. rémet poéta, akit jubilaris ünneplésben akartak ott részesíteni. Az előre hirdetett irodalmi ünnepségre, amelyet a gimnázium épületében akartak rendezni, igen gyéren fogytak a jegyek s attól tartottak, hogy az estélyt el kell halasztani. Weiner szerkesztő erre a nyakába vette a várost és a notabilitásokat megkérte, hogy vegyenek részt az ünnepély rendezésében legalább névleg, mert így nagyobb publikumra van kilátás. Az összes főbb hivatalnokok és előkelőségek készséggel adták oda a nevüket a rendező bizottság számára. Csak a helyőrség parancsnoka, Hindenburg ezredes vonta ki magát a következő érdekes kijelentés kíséretében:

— Én kadét korom óta nem vettem közembe szépirodalmi könyvet, mert minden időmet katonai tudományoknak szenteltem. Nem tartanám tisztességes dolognak, ha olyan ügyben szoropeltetném a nevemet, amelyhez semmi sem értek.

(Orosz becsületesség.) Abból az időből való ez a história, amikor a muszkák pünkösdi királysága Keletporoszországban virult. Az oroszok folyton azt hirdették, hogy ők nem bántják a magánvagyonát a meghódított földön. Hogy miképpen történik ez, a következő példa igazolja: Amikor az oroszok a poroszországi Oletzket elfoglalták, a határban egy intező szép lován vágatva menekült. Orosz csapatokkal találkozott. Egy főlist megzsolította az intezőt:

- Ne vágatasson úgy, hiszen az oroszok nem bántják a békés embereket.
- Azután felszólította az intezőt, hogy szálljon le a lóról.
- Én megveszem magától — mondta.
- Ne mondja, hogy az oroszok lopnak, vagy rabolnak, én megveszem magától.
- Az orosz főlist az intező markába nyomott egy rubint és elvágta a pompás lórót. Az intező azután nézte meg a pénzt és konstatálta, hogy a múlt évszázadból való s már sommi értéke sincsen.

Eitel százados orosz hadifogságban.

(Kiewből jött hír a háiezred hős tisztjéről.)
Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, október 6.

Az igazi katonának, a katoná jó és szép vonásainak kevés olyan meglestestítője van a hadseregben, mint Eitel Károly százados, az aradi háiezrednek mindenünk előtt ismert tisztje. Már külsejére is az: hatalmas, délong szál ember, aki modellje lehetne a buzogányt hajító Toldi Miklósnak. Még inkább az a jelkületére: jókedvű, a hivatását szerető tiszt, aki fiának tekint a századának minden legényét, és akit még civil korában is bálványoz, aki a keze alatt volt. Egy egy szavával hangulatot, jókedvet önt a legfélénekbe legénybe, különösen, mikor így aposztrofálja őket: „Magyarok vagytok, fiúk, vagy mi!”

Igy volt ez a békében. Önkéntesek, akiknek több éven át a kiképző tisztje volt, a századában szolgált legények ezer vidám, kedves epizódot tudtak mesélni Eitel kapitányról, az ő katonás szelleméről. Akkor jött a háború, a katonának tűzpróbája. A háborúba elment Eitel kapitány is, lelkesült századával, akiknek azt mondta, amikor az indulásra készültek.

— Mutassátok meg a muszkának, hogy mit tudtok!

A háborúban is olyan volt, mint a békében: nemcsak hős, de a századának az atyja, akinek az utolsó közlegény előbbreváló volt a maga életénél. A harctérről hazatérő sebesültek szomorú részleteket beszéltek erről. Azt hitták, hogy Eitel kapitány megsebesült, sebesült. Mikor a sebesültvívők el akarták vinni rájuk kiáltott: *hagyják őt békén, előbb a sebesült legényeket szedjék föl, akkor jöjjen ki őre.* Mikor nem akartak tágitani mellőle, *revolvért szegezett a vöröskeresztes legényeknek, ha nem néznek a századjának többi sebesültjei után.*

Ennyi volt, amit róla tudtak. A többi hozzáképzelték, hozzáoldották és fantasztik mint bizonyosságot mondták el felőle. Hogy a harctéren kiszenvedett, hogy rettentő kínjai voltak és föbelőtte magát, csak hogy a szenvedéstől megszabaduljon, hogy elvitték egy közeli csapatkórházba és ott halt bele sebeiba.

Bizony sokan megkönyözték, lelkükből megsajnálták a derek kapitányt. Most azonban olyan hír jött a háiezred hadkiegészítő parancsnokságáról, amely örömmel váltotta föl az utána érzett gyászt. A százados sógora, Meyer Lipót budapesti malpmagazgató tudatja a hozzá érkezett levél alapján, hogy Eitel Károly százados megsebesülve orosz hadifogságba jutott és Kiewben van.

Ugy látszik, hogy amikor a sebesültvívők Eitel kapitányt akartak jönni, a harcban annak az a része már az ellenségé volt és az oroszok vették föl a sebesült katonatisztet.

A harminchármasokra, az Eitel századjára bizonyára leverő lehetett, hogy a harcot nélkül kell folytatniok. Akik azonban az ő szívéhez nőttek, bizonyára örömmel fogják hallani a sorsáról jött új hírt: csak hogy él. Kovás ilyen értékes hadizsákmánya van az oroszoknak...

Elítélték a zágrábi merénylőket. Zágrábról jelentik: Skerlec Iván báró bán ellen a múlt évben Schellpr Jakab 19 éves tanuló Hercigonja Rezső 18 éves tanuló felbujtására merényletet akart elkövetni. A zágrábi bíróság ma Hercigonját nyolc, Scheffert öt évi sulycsbürtőre ítélte.

Az árulással vádolt aradi gyáros.

(A Hungária textil-gyár beadványt intéz a törvényszékhez. — Diplomáciai eljárás.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, október 6.

Aradi kereskedelmi körökben igen élénk föltűnést keltett ma az Aradi Közlöny ama cikke, amelyben hírt adtunk arról, hogy a német hadvezetőség hazaárulás gyanúja miatt kereszteti Haefelle János gebweileri (Elszász) gyárost, aki állítólag a francia csapatokat utbagazította az elszászi városokban. Jelentettük azt is, hogy Haefelle János egyik alapítója és főrésztulosa a szépen prosperáló aradi Hungária textilgyárnak, amelynek részvényei közül ezerkétszáz darab volt a gebweileri gyáros birtokában.

A gyár legutóbbi közgyűlésén Haefelle nem vett részt, hanem csupán néhány darab részvényt küldött el az igazgatóságnak. Azért nem tette vasútra az egész 1200 darabot, mert arra nem volt szükség. Az elszászi milliomos ugyanis ugyanahhoz az aradi pénzesoporthoz tartozik, amelynek tárcájában a Hungária gyár részvényeinek több, mint fele megtalálható s mivel a gyár vezetése körül az aradi csoport meg Haefelle között nem voltak differenciák, csupán annyi részvényt kellett Haefellenek Aradra küldeni, hogy a vele összhangban lévő aradi érdekeltség majoritása a közgyűlési határozatok meghozatalánál teljesen meglegyen.

Rendkívül érdekes helyzetbe jut különben az aradi textilgyár, ha gebweileri főrésztulósának eltűnési híre igaz. Ha elkobozzák vagyonát, akkor a birtokában lévő 1200 aradi gyári részvény a német állam tulajdonába megy át és a közgyűléseken a német kincstár fogja magát képviseltetni.

Közöltük már, hogy Haefelle igazgatósági tagja a Hungária részvénytársaságnak, amely minden esztendő október havának végén szokta lezárni üzletét és ilyenkor készíti el mérlegét. Ezt természetesen a részvénytársaság összes igazgatóinak alá kell írni, így Haefelle Jánosnak is. Mivel pedig az ő tartózkodási helye azidőszent ismeretlen, a Hungária r.-t. igazgatósága diplomáciai uton fog lépéseket tenni azért, hogy megtudja: mi történt Haefellevel és van-e remény rá, vajjon visszanyerheti vagyonát? Ha pedig azt a hivatalos értesítést kapja a részvénytársaság, hogy Elszászban lévő főrésztulósának hosszú idő múltán se kaphatja vissza vagyonát, vagy szabadságát, akkor ezt tudomásul adják az aradi törvényszéknek és ezzel indokolják meg azt, hogy a gebweileri gyáros nem jegyezhetta oda nevét a mérleg alá.

Hogy ez esetben új igazgatót is fog választani a Hungária r. t., az kétséget se szenved. De hogy a német kincstár valamelyik képviselője lesz-e az új direktor, az még teljesen bizonytalan.

Mandl Vilmos dr., a Hungária ügyésze ez ügyben a következőket mondta nekünk:

— Ha a diplomáciai uton megindítandó kutatás azzal az eredménnyel jár, hogy a letartóztatás vagy eltűnés beigazolódik, akkor a beadványt a törvényszékhez csakugyan elküldjük. Hogy ki lesz az új igazgató, azt ma még legtávolabbról se tudhatjuk, mert igazgatóságunk még nem foglalkozott a kérdéssel. Megjegyzem azonban, hogy egy részvénytársaságra nem kötelező az, hogy a sok részvénnel bíró egyént válassza meg igazgatónak. Az bizalom

kérdése. És végül kijelentem, hogy a Hungária részvényeinek majoritása a közgyűlésen biztosítva van Haefelle 1200 darab részvényével szemben is.

Harcok Mármarosban az oroszokkal.

— Csapataink offenzívába mentek át. Oroszok Beszterce-Naszódban. —

Távirati tudósítás.

Budapest, október 6.

(Sajtóalbizottság engedelmével.) Csapataink Mármaroszigeten át is átmentek offenzívába. Remélhetőleg rövid időn belül Magyarországot teljesen meg fogják tisztítani az orosz csapatoktól. Gyors menekvés, vagy megsemmisítés vár ezen orosz hadoszlop egy kisebb osztagaira is, amelyek hegyi utakon Beszterce-Naszód megyébe átlóptak. Egyelőre közelben levő néhány osztor feltartóztatta ezek előnyomulását, de már is utban vannak a szükséges katonai csapatok. Az összes többi szorosoknál az országban túl győzelmesen nyomulunk előre.

Az oroszok körösmezői betörésének történetéről egy határrendőrségi tisztviselő ezeket mondotta el:

— Az oroszok azokon az árutakon jöttek be, amelyeket az Amerikába kivándorlók szoktak használni, ha el akarják kerülni a határak figyelmét. A határnál csak hatszáz főnyi hadtápaszapatunk állott, amelynek először sikerült Delatinig visszaszorítani a betörő oroszokat, akik később erősítéseket kaptak, ágyukat vontattak fel a Kárpátokra s így a hadtápaszapat két ágyujával kénytelen volt Körösmezőről Rahóra vonulni a tuleróval szemben. Ugy látszott, hogy a szűk rahói völgyben sikerül majd megverni az oroszokat, de itt Csorna-Hórán keresztül jött újabb erősítéseket kapott az ellenség. Rahóról Boesóra vonultak a mi csapataink, miután előzőleg a hidat felégették a hátuk mögött s a Mármaroszigettől pár kilométernyire levő községben kisebb csatározások folytak. Egész biztosan lehet számítani arra, hogy Técsónél sikerül visszaverni az ellenséget, másrészt Bánya környékén és az Avasban is nagyszámu katonaságunk várja felkészülve az oroszokat.

Egy menekült, aki Mármarosziget közelében lévő községből távozott el az oroszok közeledésének hírére, elmondotta, hogy az állomási hivatalnokok mindenütt rendíthetetlen nyugalommal végezték feladatukat és a helyükön maradtak. Csütörtökön este kisebb orosz őrszám érkezett az illető községbe, ahol a lakosságtól élelmet kértek s a magyar csapatok tartózkodási helye iránt érdeklődtek. A magyarok nem válaszoltak erre, a kozákok pedig, miután élelmiszereket vettek magukhoz, sietve eltávoztak a faluból. Nemsokára ezután nagyobb orosz csapat érkezett a községbe.

Mármaroszigetre pénteken vonultak be az orosz csapatok. Hír ugyan még nem érkezett róla, de feltehető, hogy a lakosságot nem bántották, mert a város előtt lévő községekben nyugodtan viselkedtek. Az oroszok még Hosszmező előtt vannak, a mi kellőképpen megerősített csapataink pedig itt várják be előnyomulásukat. Ha ez nem történne meg, úgy a mi seregeink támadják meg őket és minden reményünk megvan arra, hogy igen rövid idő alatt sikerül Mármarosmegye területét is megtisztítani az ellenségtől.

H I R E K.

— Október hatodika. Arad város szomorú emlékeztető gyászünnepét, október hatodikát a régi áhitatos kegyelettel, de a megszokott ünnep külsőségek nélkül ültük meg ma. Csak a házakon lengő fekete zászlók maradtak meg külső emlékeztetőjéül annak a tragikus napnak, amelyen a magyar nemzet dicsőséges szabadságharcának tizenhárom legnagyobb, örök életű hőse befejezte küzdelmes földi pályafutását. Délelőtt tíz órakor ünnepi szent mise volt a minoriták templomában, amelynek befejezése után Kovács Vince kultúrtautósnak a vértanúk szobránál elhelyezte Arad város koszorúját, majd a többi koszorúkat, tették le a szoborra.

— Német rend Belgiumban. Egerből jelentik az alábbi esetet, amely ragyogó példája a német rendnek, pontosságának és becsületességének. A háború kitörésekor több magyar alattvalóval együtt Boulogne sur Meerben tartózkodott M. V. dr. egri fiatal ur. Mielőtt még megtörtént volna a hadüzenet a monarchia és Franciaország között, M. V. utnak indult Belgiumon át abban a reményben, hogy három hatalmas kofferjével még idejében eléri a német határt. El is érkezett Verviersig, itt azonban az a kellemetlen meglepetés érte, hogy a belga vonat nem közlekedett a határig. Több mint öt kilométernyi utat kénytelen volt gyalog megtenni, míg a német határt elérte. A hatalmas podgyászokat azonban ott kellett hagynia a belga állomáson. Hazaérkezve végleg lemondott a kofferjeiről, amelyekben ruha, könyv és értékes tárgy volt. A napokban azután legnagyobb meglepetésére német nyelvű értesítést kapott, hogy podgyászát az egri állomáson van és átvehető. A levelet a német vasutak belgiumi igazgatósága írta. A dírekió mindenek előtt becsületot kért a késedelemért — de ugymond — Belgiumban meglehetősen rendtelenség volt és előbb rendet kellett teremteni. Becsületot kérnek továbbá, mert az egyik kofferet fölbontották, de másként nem tudták volna a címet megállapítani. Ennek ellenében a szállítást teljesen díjtalanul végezték és biztosítják, hogy ezentul ilyesmi nem fog megtörténni. M. V. másnap tényleg megkapta a podgyászát, amely teljesen sértetlenül és hiánytalanul érkezett meg a becsületos németek jóvoltából.

— Adományok. A hadba vonultak itthon maradt családtagjai részére ma a következő adományok folytak be a polgármesteri hivatalban: Erdős Ignác 20 korona, Aradi siketnéma iskola tanfőnöke 31 korona, Aradi függetlenségi párt 21 korona, Nikolics Döme asztaltársaság 20 korona, Winter Adolf 20 korona, Kövesdy Lajos 5 korona 44 fillér, Ruttkowszky Ferenc alkalmazottai (hatadoszor) 12 korona, Frenkl S. József 20 korona, Magyarországi szállodai, éttermi és kávéházi alkalmazottak aradi csoportja 10 korona, Robitzek Agoston 4 korona 94 fillér, Böhm Géza 11 korona 90 fillér, Rainhart Fülöp 1 korona 60 fillér, Nikolics Döme 22 kor. 40 fill., L. L. 1 kor. 50 fill. Berecz Károlyné gyűjtése 25 korona Ékszeresada, Weil Károly dr. 1 arany gyűrű, 1 arany gyűrű, Weisz Kálmáné 1 arany gyűrű, Posner Mariska 1 aranygyűrű, Vidovics Józsefné 2 aranygyűrű, Balla Antalné 5 darab aranygyűrű, Vassits György 2 darab aranygyűrű, Rózsa Benő 1 darab ezüstlánc, Rózsa Böske 1 ezüst karosat, 1 ezüst kulcsstartó ezüst és arany töredék, Balczarek Franciska 1 arany karikagyűrű, Kell Manóné 2 arany gyűrű, 1 brosche, Fülöp József 1 ezüstlánc, Schward Béla arany zsezsű, Klein Szeréna 2 darab ezüstlánc, özv Sauer Sándorné 1 ezüstlánc, Sauer Aladár egy aranygyűrű, N. N. (Borza) 1 aranygyűrű, Erdős Ignácné 1 hosszú aranylánc, Kráns Ernő ezüst karosat és lánc, özv. Schiller Bertalané 1 aranygyűrű, R. N. 1 aranygyűrű. — A Vöröskereszt egyletnek: Magyar Samuel dr. katonák elszállásolása utáni díjakat 28 korona 61 fillért adományozott.

— Felmentették a csábító rendőrtiszt gyilkosát. Budapestről jelenti tudósítónk: Gatsó Gyulát, aki mint emlékeztető Császár rendőrfogalmazót, mert feleségét elcsábította, agyonlőtte, ma a budapesti esküdttörvényszék két napi tárgyalás után felmentette.

— Autóbaleset. Berlinből jelentik: Von Einem tábornok neje autóbalesetnél súlyosan megsebesült.

— Csanádvármegye közigazgatási bizottságának új tagjai. Csanádvármegye bizottsága tegnap választotta meg a jövő évre a közigazgatási bizottság új tagjait, akik a következők: Návay Lajos dr., Kayser Lajos báró, Urbán Péter, Urbán Iván báró aradi főispán fia, Vásárhelyi László és Sztójka Kálmán.

— Adományok a sebesült katonáknak. Az aradi Vörös Kereszt üdítő állomásának újabban a következő adományok érkeztek: Balassa Györgyné 3 üveg bor, 1 kosár alma, Török Imre 8 üveg lekvár, 2 drb. párnahuzat, 12 pár oszklómelegítő, Szabó Lipót 1 korona, Gábor Antal eszredes 10 korona. A közönség adakozásáért hálás köszönetet mond és kéri a további adakozást az Aradi Vörös Kereszt nevében Hermann Gyuláné Andrássy-tér 14.

— Áthelyezés az aradi törvényszékhez. A király Bátsmegyey Imre dr. orsovai kir. járásbírónak az aradi kir. törvényszékhez, az 1912. évi LIV. törvények 83. §-a alapján tisztségét áthelyezését megengedte.

— A szülők az iskola-beiratás alkalmával ne mulasszák el Fischer Simon Nagy Áruházát Arad, Szabadság-tér 12. sz. alatt felkeresni, ahol az internátus által előírt összes szükségletek iskolás gyermekek részére legnagyobb választékban és a legolcsóbb árban beszerezhető. Különös nagy raktár van iskolatáskák, fehérnemű, kalapok, sapkák, esernyők, nyakkendők, harisnyák és még ezerféle cikkekben. 1989

— Nyomtatvány-rendelők b. figyelmébe: Nyomtatványokat a rendkívül állapotok dacára — egyelőre még — zavartalanul szállítunk. A legegyszerűbbtől a legizlésebbig mindennemű nyomdal és könyvkötészeti munkát vállalatunk áremelés nélkül a legrövidebb időn belül elkészít. Az Aradi Nyomda. Részvénytársaság. Aradi csanádi egyesült vasutak palotájában.

GAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

Ujaradi heti gabonavásár.

Az Aradi Közlöny tudósítójától

Ujarad, okt. 5.

A gabonárakban hetek óta tartó emelkedés ma már csak részben észlelhető.

A mai piacon gyenge hozatal mellett oladásra került:

Buza	36.——36.40
Rozs	26.—

Zab	20.—
Tengeri	16.60—16.80
Csöves tengeri dupla mm.-ként	14.—

Az árak száz kilogrammonként koronákban értendők.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Szerda, 1914. évi október 7-én:

B) Bérlet.

B) Bérlet.

Takarodó.

(A porosz katonák)

Dráma 4 felvonásban.

Kezdete este 7/8 órakor.

Felolós szerkesztő:

Rudnyánszky Endre.

NYILTÉR.*

Uránia Színház.

Szerdán és csütörtökön

Új háborus aktualitás.

Hiteles harctéri felvételek III. sorozata
a drinamenti harcokból.

* Az ezen rovat alatt közlöttékért nem vállalunk felelősséget.

Az Aradi Közlöny

1914. október 1-től új előfizetést nyitott.

Az Aradi Közlöny előfizetési árai:

Helyben:

Egy óra 2 K — f.

1/4 óra 6 K — f.

Vidéken:

Egy óra 2 K 40 f.

1/4 óra 7 K — f.

— dacára, hogy a háboru alatt a telefon és a távíró forgalom meglehetősen és így a hírszerzés beszerzése háromszor annyiba kerül, mint rendes körülmények között, továbbá a lap előállításához szükséges papír, festék, olaj, stb. megdrágult —

a közönség fokozottabb igényeit tartotta szem előtt és nem szállította le szöveg-részenek terjedelmét és ma is a régi nagyságban jelenik meg.

Az Aradi Közlöny

minden negyed- éves előfizetője ingyen és bérmentve kapja az
Aradi Közlöny Nagy Képes Naptárát
1915. évre.

nem kimélve a nagy anyagi áldozatot, napról-napra kimerítően számol be az izgalmas napoknak nagy eseményeiről, ezenkívül terjedelmes tudósításokat, megbízható híreket és a háboru minden részletére kiterjedő cikkeket közöl.

Amidőn t. olvasóinkat arra kérjük, hogy lapunkat ismerőseik körében továbbra is terjesszék, egyidejűleg ama t. előfizetőinket, akik az előfizetési hátralékot, dacára felszólításunknak, eddig nem küldötték be, felkérjük hogy ezen összeget beküldeni, az előfizetést pedig megújítani szíveskedjenek.

Használt ólom
megvételre kerestetik.

Ovakodjunk a fertőzésektől.

Az utca pora telve fertőző anyagokkal, a különféle betegségeket okozó csirakkal minők a tüdővész, a merevgöres, a lópene, a difteria a hagymáz stb. sporái. A mindennapi érintkezésben kivagyunk téve annak, hogy a különféle betegségeket okozó fertőző anyagokat kezünkön, orrunk nyákhártyájában haza hordjuk s azzal magunkat, s családunkat megfertőztetjük. Tudjuk, hogy a betegségek zömét bacteriumok okozzák s hogy az emberi körömök alatt az apró paraziták egész gyűjteménye tányáz. Mind eme fertőzések ellen védekezhünk ha kezünket, arcunkat, orrunk nyákhártyáit naponta egy-kétszer Szent Imre szappannal vagy Carboform szappannal megmossuk.

Szent Imre szappan ára 70 fillér,

a Carboform szappan ára 40 fillér.

Ez utóbbit különös figyelmébe ajánljuk a szülőknek, tanítóknak, tanároknak, iskolák, ovodák, internátusok, hivatalok, kórházak vezetőiségének. E szappan olcsóságánál fogva lehetővé teszi minden embernek, hogy magát és családját fertőzések ellen megóvja. Nagyobb vételeknél engedményeket adunk.

Dr. Földes és Hehs

pipere szappan és vegyészeti gyára ARAD.

Raktárak létesítése folyamatban.

Aradon, Földes K. és Hehs Vilmos
gyógyszertára.

A szépségápolás titka a használandó
szépség szerek helyes megválasztása! Ime ez az oka miért oly kedvelt

Rozsnyay Serail arckenőcse
Rozsnyay Serail crémje.

Mindkettő kipróbált jó hatású készítmény. 1 tégely kenőcs 1 korona 40 fillér. 1 tégely crém 1 korona

Szines arceporok!!!

Próbadoboz 50 fillér! Kék, zöld, lila, testzín, sárga, barna Színházi vagy este kávéházi világításnál osodás hatású.

Kapható:

1845

Rozsnyay Mátyás gyógy-
szertárában Arad, Szabadság-tér.

3 ELLENSÉG

VARJU

EGÉR

ÜSZÖK

kártevésai ellen biztosan védekezhetik a földbirtokos,
a külföldön 8 év óta bevált kitűnő védőszer

CORBIN

alkalmazásával. Kiváló eredmények, bizonyítványok!
Nem befolyásolja a mag csirázását! Egyszerű alkalmazás!
Olcso! Nagyszerűen bevált buza, kukorica, zab, rozs, répamag, árpa, kender, konyhavetemény stb. csávázásánál. Csak egyszer próbálja meg saját érdekében!

Igen érdekes leírást, használati utasítást és árajánlatot ingyen küld: Dr. Keleti és Murányi vegyészeti gyára
Ujpest, valamint a főelárusító:

Singer Vilmos
Arad, Salacz-utca 3. sz.

Láb- és kézizzadás

biztosan és leggyorsabban elmúlik, a „Peppo” folyadék és „Peppo” hintőpor segítségével.

Szárit! . . . Szagtalanít!!

Peppo folyadék ára használati utasítással 1 kor.
Peppo hintőpor 70 fillér.

Legfájdalmasabb tyukszemétől

is 3 nap alatt mindenki megszabadul a Hajós-féle ANAGALLIN használatával. — Kezelése igen egyszerű, nem piszkít, nem ragadós. A beszerzésnél vigyáznunk kell az ANAGALLIN szóra. Ára használati utasítással együtt 70 fillér.

Poloskák

kiirtására a legsikeresebben és teljesen csak a „Phenolsav”-val eszközölhető. A butorokat nem rontja, még a petéit is kiirtja. Ára 1 üvegnek 70 fill.

Legjobb fekete hajfestő

a „Melogen”. Egy pár perc alatt bármely haját, vagy bajuszt a legszebb állandó fekete színre lehet festeni anélkül, hogy a színt le lehetne mosni. Ára 2 korona. 741

A fenti szerek kaphatók a készítőnél **Hajós Arpád** gyógyszer-tárában
ARAD, Andrásy-tér 22. sz.
Alapított 1886. évben az Aradmegyei Közkórház számára.

Kirdelemény.

Almásreges

hegyközségben

a szüret

október hó 12-én veszi kezdetét.

Védekezés

a kolera ellen!

Hathatós bacillusölő és desinficiáló szer: istállók, szemétdombok és egyéb félreeső helyek részére. — Ára: 1 kgm 60 fillér.

Kapható:

Wajdits György

„TURUL”
gyógyszertárban
Arad (Karolina-u. és Ferenc-tér sarok.)

Weitzer János-utca

KINTZIG-FÉLE HÁZBAN

bolthelyiségek

azonnal kiadók.

Bővebbet Billich Miklósnál,
Aradmegyei Takarékpénztár.

Költözők

figyelmébe!

Villamos világítási berendezéseket csillárokkal együtt, kedvező feltételek mellett szerel és szállít 3361

Koch Dániel

Arad, Deák Ferenc-utca 42. sz.

Első Aradi Orthodox

Шалámyár Ш

Herskovits Dezső és Társa
Arad, Boros Béni-tér 11. szám.

Telefon szám: 820. Sürgöny-cím: Szalámigyár Arad.

Ajánljuk kitűnő minőségű szalámi, kolbász, hideg felvágott, füstölthús készítményeinket a legjutányosabb árak mellett. Vidéki megrendelések azonnal eszközöltenek. Arjegyzék ingyen és bérmentve. 3775

!! GYENGE FÉRFIAK !!
!! ÖREGEK és FIATALOK !!

kérjenek ezen baj azonnali megszüntetését tárgyaló ismertetést. 40 fillér postabélyeg csatolása mellett. Nem belsőleg beveendő gyógyszer. Cím 2603

„NOVA MECHANIKA 115.”
Budapest — Főposta — Flókbérlő 40.

Ezennel szíves tudomására adom a t. c. érdekelteknek, hogy

Várad Béla és Társa

budapesti üvegműipari és tükörgyári vállalat képviselőjét Arad és környékére átvettem. Azon kellemes helyzetben vagyok, hogy fenti elismert cég kitűnő készítményeit a legjutányosabb árakban szállíthatom. Egyes csiszolt tükrök és üvegek is megrendelhetők. Megvakult tükrök újra foncsirozása elvállaltatik. — Kilincsvédők csiszolt üvegből olcsón kaphatók. E szakmába vágó mindennemű minták nálam megtekinthetők, kitűnő tisztelettel 4021

Freimann József.

Weitzer János-utca 9. szám.

Telefon 912.

KNAPP SÁNDOR

kelelfestő, vegytisztító és fehérnemű gőzmosó Intézete, ARAD. Intézet: MAGYAR-UTCA 26. szám alatt. Felvételi Üzlet: WEITZER- és KAZINCZY-UTCA sarkán. (A főpostával szemben.) Vidéki megbízásokat gyorsan és pontosan eszközölök.

Modern ruhafestés legújabb divatzi- nekre, mintá után. — Ruhatisztítás ve- gyileg, száraz uton. — Továbbá osipke- és szövet-függöny, szőrme, szőnyeg, butor-szövet, kézimunkák, keztük s b- sib. tisztítása és festése. — Több- évi külföldi gyakorlat. 4070

Apró hirdetések

KALMAZÁST KERES.

Mérlegképes könyvelő
irodai foglalkozást, délelőtt vagy délutánra este 8-9 ig könyvelést vállal. Ugyanott gépirásos sokszorosításokat olcsón készít. Cim: Arad, postafiók 158. 5206

Háztartásvezetőnek
ajánlkozik a háztartás minden ágában jártas, isr. urileány. Vi- dekre is elmegy. Cim a kiadóba. 5207

KIADÓ LAKÁS.

Csinosan bútorozott
külön bejárattal udvari szoba Fer- dinánd-utca 8. szám alatt azonnal kiadó. 5200

4 szobából

és hozzátartozókból álló első eme- lett er. élyes lakás november 1-től kiadó Deák Ferenc-u. 16. 5205

INGATLAN.

Bérbeadó!

Aradon a Mihály-utcában két ma- gyar hold szőlő, mely nagyobb mennyiségű nemes gyümölcsfák- kal is be van ültetve. Bővebbet: Hajós Árpád gyógyszerésznél Arad, Andrássy-tér 22. 5204

VÉTEL ÉS ELADÁS.

Egy használt,
jókabban levő lával fürdő, kályhát és kádat keresek. Brugor lakatos, Lippa. 5203

Borosbordák
7 drb 60 literes teljesen új ászok hordo, kitűnő tölgyszőlő készült, utányos árban előző szatmári Szabó István szőlőbirtokosnál, Pan- kota. 5117

Kisebb

és nagyobb használt jókarban lévő berendezések kaphatók, Winckler és Fa- gó cégnél Gyórokon. 5191

Legfinomabb

szepességű málna-szörp különként kor., üveg 20 fill. Citrom-szörp különként 2 korona. A citrom-szörp egy-két evőkanálnyi mennyisége alkalmas egy pohár legfinomabb limonádé előállítására. Szeder-szörp különként 2 kor. 40 fill. Ribizke- szörp 2 kor. 40 fill. Földes Kele- men gyógyszerháza Arad. Összes készítményeink kaphatók Hehs Vilmos Batthyány-utcai gyógyszer- házában. 1224

KÜLÖNFÉLE.

Ezerjófű
gyomor elixír. Emésztési zavarok, étvágytalanság, felfúvódás, gyo- morégés, émelygés, hányás, hány- inger, szédülés, gyomorgöröcsök, székrekedés, bélröngyöség, bél- férges (gillisták) bélbakteriumok ellen. Ára 1 és 2 korona Raktá- rarak Hehs Vilmos gyógyszerháza Aradon, Batthyány-utca és gutori Földes Kelemen gyógyszerháza Ara- don, Deák Ferenc-utca. 1808

Kalmár József

villanyszerelő

Arad, Salacz-utca 2. sz.

Telefon 242. Teleon 242.

Ajánlja

költözködők figyelmébe:

villanyos világítási berendezéseket, villanyos csengő- és telefon be- rendezéseket a minden szak- mába vágó munkát. Pontos és gyors munka. 481

Raktáron tart:

villanyos csillárokat, villanyos fő- zőedényeket, villanyos vasalókat, villanyos hajszűtő vasakat, Wolfram lámpákat és mindennemű villa- nyos cikkeket.

22140 - 1914 kh.

Vásári hirdetés.

Közhírré teszem, hogy Aradon a folyó évi őszi országos vá ár október hó 30-tól bezárólag novem- ber hó 3-ig a „Birkás” dűllőben lévő új vásártéren lesz megtartva.

Az országos állatvásárok októ- ber 30 és 31-én akként lesznek tartva, hogy a vásár első napján, vagyis október 30-án azaz pntek- ken a vásártérre kizárólag csak hasítottkormányállatok, u. m. szarvas- marha, borjú, sertés, juh, bárány, a vásár második napján vagyis 31-én, azaz szombaton pedig kizá- rólag csak lovak hajthatók fel eladás céljából.

A felhajtás úgy 30-án, valamint 31-én reggeli 4 órától van megengedve. A kirakó vásár október 30-tól november 3-ig tart.

Arad, 1914. október hó 2.

Green
főkapitány.

Figyelmeztetés!

Az elkerített lovátérre is szabad szekéres fogott lovat be- vinni de csak akkor, ha a szekérbe fogott lovak is szabályszerű marha- levéllel vannak ellátva.

Aki a szekérbe fogott lovakat nem szándékozik az elkerített áll- latvásárra bevinni marhalevél nél- küli is bejöhethet a külön kijelölt helyre.

Arverési hirdetmény.

Arad sz. kir. város gazdasági széke folyó év október hó 12 én d. e. 10 órakor árverést tart az alábbi földbirtokokról:

1. Macsán György által bérelt Gelin-dűlő 868. sz. 5 holdra. Kikiáltási ár: 50 korona holdanként.
2. Úv. Manga Mártonné által bérelt Nagylegelő dűlő 785. sz. 5 holdra. Kikiáltási ár: 35 korona holdanként.
3. Úv. Mari Istvánné által bérelt Guya-dűlő 444. sz. 5 holdra. Kikiáltási ár: 40 korona holdanként.
4. Úv. Száváné által bérelt Gelin-dűlő 783. sz. 5 holdra. Kikiáltási ár: 37 korona 50 fillér holdanként.
5. Dogyán Miklós által bérelt Nagylegelő dűlő 668. sz. 5 holdra. Kikiáltási ár: 35 korona holdanként.
6. Lukács Ferencné által bérelt Golin-dűlő 851. sz. 5 holdra. Kikiáltási ár: 40 korona 30 fillér holdanként.
7. Kiss István által bérelt Guya-dűlő 408/9. sz. 5 holdra. Kikiáltási ár: 49 korona holdanként.
8. Kiss István által bérelt Nagylegelő-dűlő 862. sz. 5 holdra. Kikiáltási ár: 54 korona holdanként.
9. Vlád János által bérelt Nagylegelő-dűlő 646/11. sz. 5 holdra. Kikiáltási ár: 60 korona holdanként.
10. Zsivovnov György és társai által bérelt Bigets-dűlő 5-6. sz. 116 hold 909 □ ölre. Kikiáltási ár: holdanként 19 korona 10 fillér, összesen 2281 korona 88 fillér.
11. Faragó Gyula által bérelt Nagykaszálbéli 645/2., 645/3., 645/27. számú 5-5 hold területnek, továbbá Dogmanov Dusan által bérelt Saurduk-dűlő 44 hold 781 □ öl területre. Kikiáltási ár: 80 ko- rona holdanként és évenként.

Biztatásul leteendő a kikiáltási ár 10%-a készpénzben, vagy elfogadható értékpapirokban.

Az árverésen részt lehet venni szóbeli és írásbeli ajánlatokkal. Az írásbeli ajánlatok lezártan a szóbeli árverés megkezdése előtt nyújtandók be a csak akkor vétetnek figyelembe, ha azokhoz a tá- nompénz mellékelve van a ha az ajánlatot tevő kijelenti, hogy az ár- verési feltételeket ismeri és elfogadja.

Az árverési feltételek a gazdasági tanácsnok urnán az árverést megelőzőleg is megtekinthetők.

Arad sz. kir. város gazdasági székének 1914. évi október hó 5-én tartott üléséből.

A gazdasági szék.

Magyar királyi államvasutak Igazgatósága.

255000. A. V. 1914. szám.

Félarujegy váltására jogosító arképes igazolványok kiállítása illetőleg érvényesítése az 1915. évre.

Azok a katonai igényjogosult személyek, akik az év folyamán Ausztria vagy Bosznia-Hercegovina területéről Magyarország területére áthelyeztettek, évközben házasságra lépnek vagy Magyarország terüle- tére állandó tartózkodás céljából átköltözködnék, az arképes igazol- ványt családtagjaik részére az illető naptári év folyamán is megál- latják.

Az arképes igazolványok saját maguk és családtagjaik részére való beszerzése iránt az igényjogosultaknak hivatali felsőbbfokú- bban a tényleges állományu igényjogosult katonai személyeknek családtagjaikat illetően az illetékes katonai parancsnoksághoz bélyeg- mentes folyamodványt kell benyújtaniok, mely folyamodványok a hiva- talt felsőbbfokú illetőleg a katonai parancsnokság irattárában őrizetben maradnak.

A folyamodványban fel kell említeni azoknak a nevét, a kik részére az igazolvány kiállítását kérik. A folyamodványhoz úgy a saját maguk, mint családtagjaiknak az előlap első részén tintával sajátke- zűleg aláírott látogatógy alaku 5/10-10/10 cm. nagyságu, kemény kartonlapra vont arképek és kezelési illeték fejében személyenként 2 korona értékű m. kir. postai értékjegy csatolandó. Ha az arképes igazolvány elvesztése vagy használhatatlanná válása folytán új igazol- vány kiállítása válik szükségessé, kezelési illeték fejében igazolványon- kint 3 korona értékű m. kir. postai értékjegyet kell csatolni.

A 2, illetőleg 3 korona kezelési illetéket a katonai személyek a családtagjaik részére kiállított igazolványok után, ha Magyarország területén kívül laknak, készpénzben is leróhatják.

Az igényjogosult nyugdíjasok vagy kegydíjasoknak és nyugdíjas vagy kegydíjas özvegyeinek saját maguk és családtagj ik részére az arképes igazolvány kiállításáért az alábbi területi osztás szerinti illetékes vasuti hivatalhoz bélyegmentes kérvényt kell benyújtaniok, melyben lakóhelyük mellett a vármegye is kitüntetendő.

(Folytatása következik.)